

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 10 SEPTEMBER 1924

No. 454

INHOUD

DE WIJZIGING DER FORENSENBELASTING I door <i>Mr. A. Veen</i>	Biz.	788
Van Heutsz en Sabang door <i>F. C. van Aerssen Beijeren</i>		789
Handelsverdragen.....		790
Uit het Scheepvaartbedrijf door <i>C. Vermeij</i>		793
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:		
De Hervorming van de Deutsche Geld- en Bankwetgeving door <i>Prof. Dr. Kurt Singer</i>		794
AANTEKENINGEN:		
Het nieuwe Oostenrijksche metaalgeld		795
Stand der cultures en uitvoer gedurende het tweede kwartaal 1924 in Suriname		796
BOEKAANKONDIGING:		
Simon Zagorsky: <i>La Renaissance du Capitalisme dans la Russie des Soviets</i> , bespr. door <i>Mr. C. L. Torley Duwel</i>		797
MAANDLIJFERS:		
Emissies in Augustus 1924.....		798
Rijkspostspaarbank		798
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....		799—806
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen.	Goederenhandel.	
Bankstaten.	Verkeerswezen.	

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. *Postchèque- en girorekening Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

8 SEPTEMBER 1924.

Aanvankelijk had het na de maandwisseling den schijn, of de geldkoersen weder zouden terugloopen. Het blijkt nu echter, dat de gewone najaars-eischen reeds hun invloed op de geldmarkt doen gevoelen. De ondertoon van de markt is vast en een betrekkelijk geringe vraag naar geld doet de koersen oploopen, terwijl meermalen aan die vraag niet kan worden voldaan. De noteering voor privaat-disconto bleef ongeveer $2\frac{1}{2}$ pCt.

Prolongatie noteerde: $3-2\frac{3}{4}-2\frac{1}{2}-2-2\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank vertoont de post binnenlandsche wissels een stijging van f 3,6 miljoen, welke zich geheel laat verklaren uit de credietischen van den Staat. Het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen blijkt in de afgelopen week van f 38 miljoen tot f 44 miljoen te zijn toegenomen. Daarentegen geven de beleeningen een vrij aanmerkelijke

daling te zien; de effectenbeleeningen liepen met f 21,6, de goederenbeleeningen met f 4,6 miljoen terug. Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met f 1,8 miljoen. De metaalvoorraad der Bank bleef vrijwel op dezelfde hoogte. Zoowel de post papier op het buitenland als de diverse rekeningen onder het actief daalden resp. met f 1,9 miljoen en f 5,1 miljoen. Blijkbaar heeft de Bank dus ook deze week weder een deel van het buitenlandsch tegoed gerealiseerd.

De biljettencirculatie vertoont een vermindering van f 21,8 miljoen, terwijl de rekeningcourant-saldi zich rond f 6 miljoen lager stelden. Het beschikbaar metaalsaldo liep van f 333,7 miljoen tot f 339,2 miljoen op. Het dekkingspercentage bedraagt 53.

* * *

Op de wisselmarkt heerschte een onzekere stemming. De Fransche Franc bleef flauw, beïnvloed door de politiek en de ongunstige bankstaten liep de koers van 14,01 op 13,72 terug. De Belgische Franc, die er intrinsiek zooveel beter voorstaat, volgde slechts op een afstand: 13,15—12,95. Voor den Dollar bestond veel vraag, welke nog gestimuleerd werd door de aankopen van graan en katoen; de koers bleef dan ook stijgende (2,61%). De Deensche kroon kon zich tot 44 verbeteren.

* * *

Op de termijnmarkt is het disagio voor het Pond Sterling bijna geheel verdwenen; voor één en drie maands Londen werd pari tot $\frac{1}{4}$ cent déport goeteerd. Levering dollars was gezocht; voor 1 maand met $\frac{1}{4}$ cent en 3 maanden met $\frac{3}{8}$ cent agio.

LONDEN, 6 SEPTEMBER 1924.

Ondanks groote coupon- en dividendbetalingen op Maandag, bleek het aanbod deze week op de geldmarkt niet overwegend. De terugbetalingen aan de Bank of England hadden evenwel Dinsdag, Woensdag en Donderdag vlot plaats. 3 pCt. was de gewone koers voor daggeld, maar in vele gevallen is tot $3\frac{1}{4}$ pCt. betaald. Vernieuwen van zevendaagsche leeningen kostte onveranderd $2\frac{1}{4}$ pCt.

De discountkoersen konden zich handhaven. Tegen het einde van de week was er van de zijde van eenige banken vraag naar October Treasury Bills tegen $3\frac{9}{16}$ pCt.

2-mnds prima bankaccept	$3\frac{11}{16}-\frac{3}{4}$ pCt.
3- " " "	$3\frac{3}{4}-\frac{13}{16}$ pCt.
4- " " "	$4-\frac{1}{8}$ pCt.
6- " " "	$4\frac{1}{8}-\frac{1}{4}$ pCt.

DE WIJZIGING DER FORENSEN-BELASTING.

I.

De Regeering is met de wet van 30 December 1920 (S 923) over het algemeen niet erg gelukkig geweest. Aangekondigd als een maatregel tot verruiming van het gemeentelijk belastinggebied, bleek het al spoedig na de inwerkingtreding, dat sommige der nieuwe heffingen niet waren toe te passen (b.v. de assurantiebelaasting) of zeer weinig zouden opbrengen (bouwterreinbelaasting, heffing van logeergasten). De groote besparing op de uitgaven welke verwacht werd van de heffing der gemeentelijke inkomstenbelaasting door de rijksadministratie, is voor een belangrijk deel illusoir geworden, omdat tegelijkertijd evenredige heffing der diverse schoolgelden werd ingevoerd, welke de gemeentebesturen thans nog verplichten er een kostbare organisatie op na te houden, om aan ieder een aanslag overeenkomstig zijn inkomen op te leggen. De voornaamste wijziging die in de forensenbelaasting is aangebracht — het belasten in woongemeente en forensengemeente voor $\frac{1}{2}$ — heeft bovendien in de practijk tot veel moeilijkheden aanleiding gegeven, vooral omdat nu elke wijziging in de belasting eene verandering in den aanslag van beide gemeenten tengevolge moest hebben. Voegt men daaraan toe dat het initiatief tot een aanslag uit moest gaan van de gemeente, maar dat de aanslag zelf werd opgelegd door de rijksadministratie en dat voor bezwaren tegen het inkomen een andere rechtsgang bestond dan voor die tegen de wettigheid van den forensenaanslag zelf, dan kan gemakkelijk worden ingezien welk een administratieve rompslomp aan de heffing der belasting verbonden was. Ten slotte heeft ook de administratieve rechter de grenzen der belastingplichtigheid voor de werkforensen nog al ruim getrokken, zoodat vele gemeentebesturen in den laatsten tijd personen voor een aanslag hebben voorgedragen — en dat liefst over vier jaren! — waarvan zij vroeger nooit hadden gedacht dat deze onder de bepalingen der wet vielen. Mij zijn gevallen bekend dat in verband hiermede menschen eensklaps met een viertal aanslagbiljetten werden ver rast, waarvan het totale bedrag niet ver van de f 100.000 verwijderd was. Een en ander had een steeds sterker wordenden aandrang van het publiek ten gevolge om in de bepalingen wijzigingen aan te brengen, welke althans de voornaamste onbillijkheden zouden wegnemen. Deze wijziging, welke herhaaldelijk is aangekondigd, is thans verschenen bij Koninklijke Boodschap van 11 Augustus 1914 (zitting 1923/24 No. 41 b).

Wanneer wij, op verzoek der redactie, aan dit wetsontwerp thans hier eene bespreking wijden, dan moet ons allereerst de opmerking van het hart, dat wij bij lezing van tekst en toelichting niet den indruk hebben gekregen, dat men zich steeds voldoende rekenschap van de strekking en draagkracht der voorgestelde bepalingen heeft gegeven. Ook schijnt het dat nog op het allerlaatste oogenblik wijzigingen zijn aangebracht, welke niet in de memorie zijn toege licht. Zoo wordt de z.g. voorschotregeling, volgens welke de inkomstenbelaasting aan de gemeenten wordt uitgekeerd, blijkens een nieuw ontwerp art. 265 l. aanmerkelijk gewijzigd in voor de gemeenten nadeeligen zin. In de overgangsbepaling van § 5 wordt verder bepaald, dat deze wijziging geacht wordt in werking te zijn getreden den 1sten Mei 1924. Er is daarbij echter niet gelet op de omstandigheid, dat de gemeenten bij de regeling van hunne kaspositie voor het loopende jaar 1924 en de opmaking van de begroting van 1925, slechts rekening hebben kunnen houden met de thans geldende wettelijke voorschriften, zoodat zij door een dergelijke wijziging met terugwerkende kracht voor onoverkomelijke moeilijkheden zullen worden geplaatst.

Hetzelfde is het geval bij de principieele verandering in het stelsel der forensenbelaasting. Met de financieele gevolgen daarvan voor de gemeentebesturen houdt de toelichting zich niet op, hoewel het aan de stellers daarvan bekend kon zijn, dat ook door de wet van 1920 verschillende gemeenten in moeilijkheden zijn geraakt. Zoo is er meer waarop in het vervolg van dit opstel zoo noodig zal worden gewezen.

De forensenbelaasting op zich zelf is al oud, reeds in 1897 is deze heffing voor de gemeenten ingevoerd, omdat reeds toen de behoefte werd gevoeld om hen, die in de gemeente wel hun inkomen verdienen maar aldaar niet wonen of wel hen, die er tijdelijk wonen gedurende een gedeelte van het jaar, in de lasten der gemeente te laten bijdragen. De onderscheiding in de twee hoofdgroepen van werk- en woonforensen is toen reeds gemaakt en in het onderhavige wetsontwerp blijven bestaan.

De werkforensen, dat zijn zij die in de eene gemeente wonen en elders werken, konden naar de bepalingen van 1897 (destijds art. 245, oud, der gemeentewet) wederom in twee groepen worden gerangschikt n.l.

1o. zij die op meer dan 90 dagen *aanwezig* waren tot de vervulling van hun beroep, bedrijf of betrekking;

2o. Zij die eene (vaste) inrichting *ter beschikking* hielden tot de *persoonlijke* uitoefening van hun beroep, bedrijf of betrekking.

Tot goed begrip dezer materie is het noodzakelijk deze onderscheiding wel te doorzien, omdat maar al te vaak ten onrechte werd en nog steeds wordt aangenomen, dat de persoonlijke aanwezigheid op meer dan 90 dagen altijd een element der belastingplichtigheid is.

Als *woonforens* werd volgens de wet van 1897 slechts aangemerkt hij, die voor zich of zijn gezin een gemeubelde woning gedurende meer dan 90 dagen van het belastingjaar beschikbaar hield.

De forensen werden toen alleen in de gemeente van hoofdverblijf ten volle en in de forensengemeente voor $\frac{1}{2}$ — de wet sprak van: vier twaalfde — gedeelte van den aanslag over een vol jaar belast.

Bij de wet van 1920 heeft men in den subjectieven belastingplicht weinig verandering gebracht. Sprak men vroeger van „eene inrichting beschikbaar houden”, thans belast de wetgever „het op meer dan 90 dagen van het belastingjaar *de beschikking hebben* over eene vaste inrichting, zooals een kantoor, winkel of werkplaats, tot de persoonlijke uitoefening van een beroep, bedrijf of betrekking”, zoodat ook personen die van anderen over de inrichting de beschikking hebben gekregen, — b.v. directeuren van naamlooze vennootschappen — kunnen worden belast, ook al zijn zij niet op meer dan 90 dagen aanwezig. De omschrijving van den belastingplicht der personen, die op meer dan 90 dagen aanwezig moesten zijn, onderging geen noemenswaardige wijziging. Als woonforensen werden tevens belast zij die op meer dan 90 dagen nachtverblijf hielden. De heffing van deze laatsten bleef beperkt tot $\frac{1}{4}$ van den aanslag over een vol jaar, terwijl de werkforensen zoowel in woon- als werkgemeenten voor $\frac{1}{2}$ worden belast. Waren laatstgenoemden in meerdere gemeenten forens, dan werd in elk daarvan slechts zoodanig gedeelte gegeven als er gemeenten waren, waarin zij deswege als belastingplichtig werden aangemerkt.

Het onderhavige wetsontwerp brengt in een en ander belangrijke en principieele wijziging. Werd de forensenbelaasting tot heden als een onderdeel van de inkomstenbelaasting beschouwd, thans zal zij onder de opsomming van art. 240 een afzonderlijke plaats krijgen, waardoor wordt vastgelegd dat de gemeenten de bevoegdheid — niet de verplichting — hebben om deze heffing in te voeren en geheel zelfstandig te regelen.

Als *woonforens* worden volgens art. 445 a. aange-

merkt zij die, zonder in eene gemeente hoofdverblijf te hebben, er op meer dan 90 dagen nachtverblijf houden anders dan in een krankzinnigengesticht of ziekenhuis of er gedurende meer dan 90 dagen voor zich of hun gezin eene gemeubileerde woning beschikbaar houden. De uitzondering voor krankzinnigengestichten en ziekenhuizen is opgenomen, omdat al te ijverige gemeentebesturen onder de bestaande wet wegens een verblijf in eene dergelijke inrichting reeds aanslagen deden opleggen, waartoe zij formeel het recht hadden. Als grondslagen voor de heffing worden verder vermeld de duur van het verblijf, de huurwaarde der gemeubileerde woning of andere bij de verordening vast te stellen grondslagen. De bedoeling schijnt geweest te zijn om de woonforensen naar den duur of den aard van het verblijf ter plaatse te belasten en de gemeenten, waar des zomers veel tijdelijk verblijf wordt gehouden, zullen in hun eigen belang goed doen een matige heffing naar deze grondslagen in de te ontwerpen verordeningen op te nemen. Opgemerkt dient echter te worden dat tengevolge der onuntiatieve formulering der betrokken bepalingen, eene heffing naar het inkomen niet is uitgesloten en derhalve door het koninklijk goedkeuringsrecht moeilijk kan worden gekeerd. Wellicht kan het soms ook wenschelijk zijn om het inkomen tot grondslag te nemen b.v. in het geval dat het gezin van iemand, die steeds buitenslands of in de Ned. koloniën vertoeft, bij voortdurende binnen eene gemeente verblijf houdt. De practijk zal hier een weg moeten wijzen.

Als *werkforens* treffen wij in de eerste plaats de beide bovengenoemde categorieën weder aan; de subjectieve belastingplicht is echter ingekrompen. Zij die op meer dan 90 dagen aanwezig moeten zijn, zullen dit n.l. moeten zijn in een vaste inrichting, terwijl volgens de thans geldende wet bij de uitoefening van eene betrekking, de loutere aanwezigheid op meer dan 90 dagen voldoende is. De voorgestelde bepaling wordt gemotiveerd met eene verwijzing naar de absurditeit dat grenskommiezen, treinconducteurs en dergelijke personen thans in alle gemeenten worden aangeslagen, binnen welke zij dagelijks hun werk verrichten. Wij geven volgaarne toe dat de tegenwoordige wet tot de genoemde betreunenswaardige excessen aanleiding geeft, maar zouden het toch beter vinden indien voor de bedoelde ambtenaren eene bijzondere vrijstelling in het leven werd geroepen. Zooals art. 244 a, letter a thans is gereedgeerd, vallen onder de vrijstelling alle personen, die dagelijks hun beroep, bedrijf of betrekking komen uitoefenen, mits dit maar niet in een vaste inrichting is. Wij bedoelen hier personen zooals stadsreizigers, opzichters van bouwwerken, exploitanten van tenten en kramen, personen werkzaam in havenbedrijven e.d. Het is niet billijk voor dezen vrijdom te verleen, terwijl anderen, omdat zij toevallig hun beroep in een vaste inrichting uitoefenen, wel belastingplichtig zijn.

De omschrijving van de elementen der belastingplichtigheid van de tweede hierboven genoemde categorie der werkforensen heeft ook eene wijziging ondergaan. In art. 244 a onder letter a worden n.l. behalve de zoo juist genoemde, nog belastingplichtig verklaard de natuurlijke personen die, zonder in eene gemeente tijdens het belastingjaar hoofdverblijf te hebben, er op meer dan 90 dagen van dat jaar over eene vaste inrichting, zooals een kantoor, winkel of werkplaats *bestemd en ingericht* tot de persoonlijke uitoefening van hun betrekking, beroep of bedrijf de beschikking hebben.

De recursiverde woorden komen in de tegenwoordige wet (art. 244 a punt 3) niet voor en worden in de memorie van toelichting niet nader verklaard. Toch is het wel begrijpelijk waarom men ze heeft ingevoegd: de tegenwoordige bepalingen werden in hoogste instantie zóó uitgelegd, dat de daadwerkelijke persoonlijke uitoefening niet noodig was, mits maar werd

aangetoond dat de betrokkene in de beschikbaar gehouden inrichting zijn beroep of bedrijf persoonlijk *kon* uitoefenen. Alzoo werd een directeur of beheerend vennoot aangeslagen in elke gemeente waar ten behoeve van zijn bedrijf een vaste inrichting gevestigd was. Men heeft deze dwaasheid willen voorkomen en in verband daarmee de bedoelde woorden opgenomen. Of er mede wordt bereikt wat men daarvan verwacht, is echter een andere vraag. Uit de toelichting van het wetsontwerp blijkt n.l. duidelijk dat men eenig persoonlijk contact voor de belastingplichtigheid noodzakelijk acht, echter kan men wel een kantoor dat bestemd en ingericht is tot de persoonlijke uitoefening van een beroep beschikbaar houden zonder er ooit persoonlijk te komen. Een tweede bezwaar tegen de voorgestelde redactie is deze, dat de onder deze categorie vallende belastingsschuldigen, welke meestal gevonden worden onder de eigenaars van handelszaken en personen met een leidende positie, zeer gemakkelijk hunne vaste inrichtingen kunnen bestemmen en inrichten voor de persoonlijke bedrijfsuitoefening van een ondergeschikten bedrijfsleider of procuratiehouder, zonder zelf van de algemeene en persoonlijke leiding ter plaatse afstand te doen. Ik betwijfel echter of in een dergelijk geval de administratieve rechter, bij geldigheid van den voorgestelden tekst, een aanslag zou handhaven. Men vergete toch niet dat het altijd in de bedoeling heeft gelegen om een zakenman of directeur, die b.v. éénmaal per week zijn zaak bezoekt ten einde aldaar leiding te geven of gewichtige beslissingen te nemen, in de belasting te betrekken. Ware dit niet zoo, dan zou het vrijwel overbodig zijn om naast hen, die op meer dan 90 dagen aanwezig moeten zijn, nog een tweede categorie van belastingsschuldigen te vermelden, omdat bij een meer veelvuldig bezoek bijna alle forensen onder eerstgenoemde groep kunnen worden gerangschikt. Wil men dan ook het persoonlijk contact tot een essentieel element der belastingplichtigheid maken, dan zou men kunnen voorschrijven dat de vaste inrichting ter beschikking moet worden gehouden ten einde aldaar het bedrijf enz. persoonlijk uit te oefenen. Vindt men dit nog niet scherp genoeg, dan zou er toe moeten worden overgegaan ook voor deze belastingsschuldigen een minimum aantal dagen (natuurlijk minder dan 90) voor te schrijven, waarop zij persoonlijk aanwezig moeten geweest zijn.

(Slot volgt).

Mr. A. VEEN.

VAN HEUTSZ EN SABANG.

Nu Generaal Van Heutsz overleden is, past het de Sabang Maatschappij, die zoo veel aan dezen grooten Nederlander te danken heeft, nog eens de aandacht te vestigen op den steun, in de jaren harer oprichting van hem ondervonden.

Men kan over dat tijdperk en over het aandeel van den toenmaligen Gouverneur van Atjeh, Generaal Van Heutsz in de oprichtingsgeschiedenis van Sabang en de Sabang Maatschappij vele interessante bijzonderheden vinden in het Gedenkboek dat Dr. M. G. de Boer in opdracht van die Maatschappij bij gelegenheid van haar 25-jarig jubileum op 1 Januari 1924 samenstelde. Ook het groote werk van denzelfden schrijver „Geschiedenis der Amsterdamsche Stoomvaart” behandelt die periode uitvoerig, terwijl voorts het boek van den heer J. Langhout „Economische Staatkunde in Atjeh” eveneens vele bladzijden aan de stichting van Sabang wijdt.

Ofschoon dus onderstaande regelen geenszins de pretentie hebben iets geheel nieuws te verkondigen, komt het toch niet overbodig voor, bij die belangrijke episode uit de geschiedenis van Sabang even stil te staan, omdat de steun van Generaal Van Heutsz destijds veel pennen in beweging zette en ook later niet steeds op de juiste wijze geïnterpreteerd werd.

In het voor Sabang zeer belangrijke jaar 1903

leidde het krachtdadige initiatief van den Directeur der Sabang Maatschappij Jhr. G. C. Quarles van Ufford, daarin gesterkt door de gunstige rapporten die de eerste Administrateur te Sabang, de heer C. G. Vattier Kraane hem stuurde, door de bereidwilligheid der Nederl. Handel Mij. om de noodige fondsen te verstrekken, en door de sympathie die Gouverneur Van Heutsz voor de jonge onderneming aan den dag legde, tot verwezenlijking der grootsche uitbreidingsplannen, die in zeer korten tijd Sabang van een bescheiden Marinestation zouden maken tot een moderne haven van internationale betekenis.

Iedereen, die van de geschiedenis van Atjeh in de jaren 1890 tot 1903 op de hoogte is, zal begrijpen dat wie in die jaren iets in dat gewest tot stand wenschte te brengen, daarvoor, meer dan elders nog, den steun behoefde van het Gewestelijk Bestuur, en dus ligt het voor de hand, dat de firma De Lange & Co., die de voorloopster van de Sabang Mij. te Sabang was, bij hare pogingen om aan de zaak de gewenschte uitbreiding te geven, voortdurend voeling hield met het Bestuur te Koeta Radja.

Daar werd van den aanvang af veel voor de Sabangplannen gevoeld. Generaal Van Heutsz zag er toekomst in, meende dat het een daad van verstandig gewestelijk en nationaal beleid was de plannen te helpen verwezenlijken, en zooals van dezen Bestuurder van krachtigen wil verwacht kon worden, steunde hij niet half, bepaalde zich niet tot min of meer, platonische sympathiebetuigingen, doch adviseerde, op de hem eigene, kernachtige wijze de Regeering om volledige medewerking te verleen; en hij bleef bij dat advies ook, toen hij in het begin veel tegenstand ontmoette. Tegelijk hiermede vonden de onderhandelingen plaats met de Nederlandsche Lijnen, beoogende om een der maildiensten via Sabang te verleggen. Mede als gevolg van een persoonlijk pleidooi door den heer Quarles van Ufford omstreeks 1902 gevoerd bij den Gouverneur van Atjeh en vele andere autoriteiten, werd eindelijk in datzelfde jaar 1902 de officieele medewerking der Indische Regeering een feit, waarbij de wenschelijkheid te kennen gegeven werd, den maildienst der Stoomv. Mij. Nederland via Sabang te verleggen. De verdere onderhandelingen dier stoomvaartlijn met de Regeering in Nederland leidden tot de noodige wetswijziging, welke in 1903 werd aangenomen.

Intusschen was mede door de hulp van den Gouverneur, Sabang in den contractueelen dienst der Kon. Paketvaart Mij. opgenomen.

Nu leest men wel eens, dat Generaal Van Heutsz met het verleen van steun aan de Sabangplannen, hoofdzakelijk beoogd heeft de bevordering van een onderdeel van zijn pacificatiepolitiek, namelijk het via Sabang leiden van den uitvoer van het Atjehsche product, de peper, om zodoende de Atjehsche bevolking onafhankelijk te maken van Penang. Ook wordt wel eens verkondigd dat hij van Sabang een overscheephaven wilde maken, die in de toekomst Penang en Singapore naar de kroon zou steken. Van beide doeleinden, zoo beweert men dan, is weinig terecht gekomen.

Wie zoo redeneert, en wie meent dat de bestuursinzichten van Generaal Van Heutsz op zoo simplistische wijze zouden kunnen worden weergegeven, toont hem slecht te kennen.

Want het moge waar zijn, dat hem o.a. ook het toekomstbeeld: Sabang als uitvoerhaven van Atjehsche producten, liever dan Penang, toegelachen heeft (wat is trouwens natuurlijker dan dat hij dat hoopte?); en het moge eveneens tot zijne illusies behoord hebben, dat Sabang tusschen de concurrerende havens Colombo en Singapore een zoo goed mogelijk figuur zoude maken (wie zal zich daarover verwonderen?), vergissen doet men zich echter, wanneer men denkt, dat hij juist deze twee objecten en niets anders bij

het verleen van zijn krachtigen steun voor oogen gehad heeft.

De bijzonder gunstige aardrijkskundige en economische ligging voor een internationaal kolenstation is steeds de voornaamste drijfveer geweest van den geheelen opzet van Sabang en heeft ook Generaal Van Heutsz bewogen tot het verleen van zijn steun, waarbij natuurlijk alle andere, ook bijkomstige mogelijkheden, samenhangende met de inrichting van een moderne haven, onder de oogen gezien werden.

Dat de peper ten slotte niet via Sabang zijn weg uit het gewest gevonden heeft is volkomen waar en het is wel jammer ook, maar tevens dient erkend te worden dat het, vooral nu de pepercultuur zoo achteruitging, een tamelijk onbelangrijke bijkomstigheid uitmaakt.

En wat de overscheep betreft, een transitohaven met zeer grooten omzet is Sabang niet geworden. Wel had het als zoodanig een groeiende betekenis totdat de Belawan-Oceaanhavenplannen tot uitvoering kwamen, (de helft der Deli-tabak ging voordien via Sabang), maar nu de producten rechtstreeks te Belawan ingescheept worden, is natuurlijk de overscheep te Sabang zeer in omvang afgenomen. Toch blijft Sabang als distributiehaven voor Oost- en Westkust van Sumatra waarde behouden.

Wie nu meenen zou, dat uit het bovenstaande af te leiden is, dat men zich met het via Sabang laten varen van de Nederlandsche lijnen vergist heeft, ziet alleen de directe feiten en vergeet de zeer belangrijke indirecte voordeelen, die bereikt werden, en die de promotors van deze haven dan ook met veel nadruk bij hun pleidooien herhaaldelijk naar voren brachten. Die indirecte voordeelen pasten geheel in de breede politiek van den bestuurder Van Heutsz, die, naast de belangen van zijn gewest, zeer goed de nationale belangen zag, welke door een behoorlijke exploitatie van de Sabangbaai gediend zouden worden. Hij begreep, dat wanneer eenmaal de Nederlandsche lijnen Sabang als vaste aanloophaven gingen benutten, wat de Sabang Maatschappij op haar beurt in staat zou stellen, haar outillage naar de nieuwste en hoogste eischen in te richten, het dreigement van een buitenlandse vestiging te Sabang voorgoed van de baan zou zijn. Geen vreemde krachtige stoomvaartlijn zou er toch over denken zich vasten voet te verschaffen daar waar het nationale grootkapitaal al met succes werkzaam was. Zoo zag hij in den steun, dien het Gewestelijk Bestuur en in hoogere instantie de Indische Regeering aan de plannen verleende, terecht ook een middel om het den Nederl. lijnen mogelijk te maken, het lang niet gemakkelijke besluit te nemen van verlegging hunner route, met alle indirecte groote gevolgen van dien. En daarom is het verkeerd, bij de beoordeeling van dit deel der uitkomsten van de stichting der Sabang Maatschappij, de waarde van het destijds genomen besluit alleen af te meten naar de tegenwoordige cijfers van het transitobedrijf.

En wanneer wij dan zien dat de kern van het bedrijf: *het kolenstation en het dok- en reparatiebedrijf*, in den loop der jaren een volkomen succes zijn geworden, waarvan de reputatie niet alleen in onze Koloniën en het Moederland, doch ook in den vreemde gevestigd is, dan past het ons, bij het sterven van de groote figuur Van Heutsz nogmaals openlijk te getuigen dat die schoone resultaten moeten beschouwd worden als een deel van zijn werk.

F. C. VAN AERSSSEN BEIJEREN.

Sabang, 7 Aug. 1924.

HANDELSVERDRAGEN.

Een medewerker schrijft:

I. Voorbereiding.

Voor de voorbereiding van hetgeen ter zake van de handelsverdragen tusschen Nederland en andere landen heeft te geschieden bestaan twee speciale commissies, n.l. de Commissie voor de Herziening der

Handelsverdragen en de Commissie voor de Onderhandelingen over Handelsverdragen, beide formeel ressorteerende onder het Departement van Buitenlandse Zaken.

De Commissie voor de Herziening der Handelsverdragen werd door den Minister van Buitenlandse Zaken reeds in 1921 in overleg met zijn mede bij de zaak betrokken ambtgenooten ingesteld. Zij is uit ambtelijke en niet-ambtelijke leden samengesteld. Als ambtelijke leden hebben er zitting in: de Chef der Directie van Economische Zaken van het Departement van Buitenlandse Zaken; de Chef der afdeling Handel en Nijverheid van het Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid; de Chef der vierde afdeling van het Departement van Koloniën; de Directeur-Generaal van den Landbouw; de Chef der afdeling Invoerrechten en Accijnzen van het Departement van Financiën; en voor zooveel noodig vertegenwoordigers van andere departementen. De bedoelde ambtenaren kunnen zich doen bijstaan door een bijzitter. Als niet-ambtelijke leden hebben zitting de Voorzitters van den Nijverheidsraad en van de Kamers van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam en te Rotterdam, terwijl, naar de bladen onlangs hebben medegedeeld, een tweetal vertegenwoordigers van land- en tuinbouw en veeteelt zullen worden opgenomen. De drie eerstgenoemden plegen zich eveneens te doen bijstaan door bijzitters. Voorzitter is ambtshalve de Chef der Directie van Economische Zaken.

De Commissie voor de Onderhandelingen over Handelsverdragen is veel kleiner van omvang, daar zij zuiver ambtelijk is. Zij bestaat uit permanente en niet-permanente leden. Permanente leden zijn alleen de hierboven genoemde hoofdamttenaren van de Departementen van Buitenlandse Zaken, van Arbeid, Handel en Nijverheid en van Koloniën, welke drie dan ook in het algemeen de verantwoordelijkheid dragen. Niet-permanente, of incidenteele, leden zijn de vertegenwoordigers der andere departementen, die bij een zaak betrokken zijn. De leden plegen zich te doen bijstaan door bijzitters. Ambtshalve is ook van deze Commissie de Chef der Directie van Economische Zaken voorzitter. De Commissie bestaat sedert het laatst van het vorig jaar.

Beide Commissies hebben een adviseerend karakter. Beide adviseeren aan den Minister van Buitenlandse Zaken. Beider beraadslagingen zijn vertrouwelijk van aard. De Commissie voor de Herziening adviseert zooveel mogelijk over alle verdragsquaesties en dan in min of meer algemeen zinnig; de Commissie voor de Onderhandelingen leidt practisch vrijwel het geheele werk der onderhandelingen over verdragen, uit den aard der zaak onder toezicht van de betrokken ministers. Beide commissies hebben de tendens ingewikkelde en tijdroovende correspondenties tusschen de departementen te voorkomen en de zaken, onze handelsverdragen rakende, vlot te doen loopen. Voor zooveel ons bekend, wordt dat doel geheel bereikt en is het resultaat der werkzaamheid der beide commissies zeer bevredigend en wordt in een geest van samenwerking en wederkeurig begripen gewerkt.

II. Voorloopige Resultaten.

Tijdelijke of definitieve overeenkomsten, hetzij in den vorm van verdragen, hetzij in dien van nota's, werden, blijkens gepubliceerde berichten, gesloten met de volgende landen op de daarbij gevoegde tijdstippen:

1o. Met *Spanje* werd op 16 resp. 24 Juni 1921 een *modus vivendi* gesloten, die op 5 resp. 6 Januari 1922 werd vernieuwd. De *modus vivendi* was, in afwachting van de sluiting van een handelsverdrag, noodig omdat de declaratie van 12 Juli 1892 op 12 Juni 1921 buiten werking trad. De hernieuwing van den *modus vivendi* was noodzakelijk met het oog op tariefswijziging in Spanje.

2o. Met *Boelgarije* vond 1 en 9 Maart 1922 eveneens notawisseling plaats, strekkende tot voorloopige regeling der handelsbetrekkingen. De nota's zijn uitermate kort en sober.

3o. Op geheel dezelfde wijze werden op 18 en 19 December 1922 door notawisseling de handelsbetrekkingen met *Roemenië* voorloopig geregeld.

4o. Met *Tsjechoslowakije* werd op 20 Januari 1923 te 's-Gravenhage het bekende handelsverdrag getcekend, dat, na ginds parlementair te zijn goedgekeurd en evenzoo door de Staten-Generaal ten onzent, thans nog slechts op de uitwisseling der ratificaties wacht, welke, naar vernomen wordt, elken dag kan plaats vinden.

5o. Op 3 Juni 1923 werd te Berlijn een verdragje met *Duitschland* gesloten, strekkende om het handels- en scheepvaartverdrag van 1851 tusschen Nederland en het Duitse Tolverbond eenigszins te wijzigen in het belang van Nederlandsch-Indië, dat in zijn tariefpolitiek te zeer gebonden was. Het verdragje is parlementair goedgekeurd en geratificeerd.

6o. Met *Portugal* moesten de handelsbetrekkingen eveneens worden geregeld, wegens het afloopen der betrekkelijke verklaring van 5 Juli 1894. Zulks geschiedde bij notawisseling voorloopig voor een half jaar op 27 resp. 28 Augustus 1923, op 7 Februari 1924 weder voorloopig voor een half jaar en op 27 Augustus 1924 nogmaals voorloopig, maar nu voor een jaar. Er zijn omstandigheden, die het wenschelijk maken, nog geen definitieve overeenkomst te sluiten.

7o. Met *Oostenrijk* werd bij notawisseling op 3 resp. 5 September 1923 overeengekomen, dat het verdrag van 26 Maart 1867 tusschen Nederland en Oostenrijk-Hongarije ten principale zal worden toegepast. Over een nieuw verdrag wordt onderhandeld.

8o. Met *Finland* werden de handelsbetrekkingen voorloopig geregeld door notawisseling van 29 October en 1 November 1923.

9o. Bij nota van den Consul-Generaal te Montreal van 7 Maart 1924 eenerzijds en bij Order in Council van de regeering aldaar van 12 Maart d.a.v. werden de handelsbetrekkingen tusschen Nederland en *Canada* voorloopig geregeld. Op 11 Juli 1924 werd ten gevolge daarop een douaneverdrag met Canada gesloten, dat hier en ginds parlementair zal moeten worden goedgekeurd.

10o. Te Warschau werd op 30 Mei 1924 een volledig handelsverdrag tusschen Nederland en *Polen* gesloten, dat hier en in Polen parlementair zal moeten worden goedgekeurd.

11o, 12o en 13o. Gedurende een dienstreis, door H.M.'s Gezant te Kopenhagen, tevens geaccrediteerd te Kowno, Riga en Reval, daartoe speciaal ondernomen, werden overeenkomsten gesloten:

- a. met *Litauen* op 10 Juni 1924 bij notawisseling in afwachting van een verdrag;
- b. met *Letland* op 2 Juli 1924 bij verdrag;
- c. met *Estland* op 22 Juli 1924 bij (voorloopig) verdrag;

een, en ander van ongeveer gelijken inhoud.

In totaal zijn dus 17 overeenkomsten gesloten met 13 landen. Met verschillende landen wordt voorts onderhandeld.

III. Uiterlijke Eigenschappen.

Indien het „varietas delectat” waar is, hebben wij in het bovenstaand op één punt wel een keurcollectie. Uiterlijk zijn de vermelde overeenkomsten zoo uiteenlopend mogelijk, zelfs in den vorm, zelfs in den inhoud... behoudens wat het leidende principe betreft. Over dit laatste echter straks.

In de eerste plaats hebben we te doen en met nota's en met verdragen. Wat de nota's betreft zijn er, die zoo sober of zoo voorloopig zijn dat ze geen parlementaire goedkeuring behoeven, terwijl er ook zijn, voor welke de parlementaire goedkeuring gevraagd is of zeker gevraagd zal worden. De gesloten verdragen worden successievelijk alle aan die goedkeuring onderworpen. Een eigenaardig geval leveren de Randstaten op. Zoals reeds werd opgemerkt zijn de overeenkomsten met de Randstaten van ongeveer gelijken inhoud, maar twee ervan zijn in verdragsvorm en een in nota-

vorm. De vraag, of een overeenkomst in verdragsvorm of in notavorm gesloten zal worden, hangt van allerlei omstandigheden af, waaronder de wenschen van en de mogelijkheden bij de tegenpartij de hoofdrol spelen. Van Nederlandsche zijde stuurt men in het algemeen liefst op een sober verdrag aan.

De nota's met *Boelgarije* en *Roemenië* zijn zoo simpel mogelijk, maar algemeen van strekking, vooral de Roemeensche nota is zeer algemeen gehouden en strekt zich zonder restrictie over de „relations commerciales" uit. De *Spaansche* regeling is zuiver douane-overeenkomst. De *Portugeesche* nota's hebben de strekking van een beperkt douane- en scheepvaartverdrag. De *Oostenrijksche* nota heeft materieel de beteekenis van een verdrag, omdat deze een verdrag van kracht verklaart. De *Finsche* nota is in het wezen der zaak een sober maar zeer algemeen gehouden handels- en scheepvaartverdrag. Wat *Canada* betreft werd het Canadeesche middentarief op Nederland van toepassing verklaard: het gaat hier om een simpele douane-overeenkomst. De *Litauische* nota is weer in het wezen der zaak een eenvoudig handels- en scheepvaartverdrag, zeer algemeen gehouden.

Wat betreft de verdragen zij het volgende opgemerkt. Het *Duitsche* verdrag is niets dan een wijzigingsverdragje. Het *Canadeesche* is een zuiver douaneverdrag. Het *Letsche* en het *Estlandsche* zijn eenvoudige handels- en scheepvaartverdragen, zeer algemeen gehouden. Blijven dus nog het *Tsjechoslowaaksche* en het *Poolsche* verdrag. Het zijn volledige handels- resp. handels- en scheepvaartverdragen. Het *Poolsche* verdrag treedt nogal in details, met name wat betreft de scheepvaart. Aangezien *Tsjechoslowakije* noch kust- noch scheepvaart heeft, behoeft het verdrag met dat land geen scheepvaartverdrag te zijn. Voegt men echter aan dat verdrag een scheepvaartartikel toe, dan zou het voor Nederland als model van een eenvoudig maar volledig verdrag kunnen worden beschouwd.

IV. Opbouw.

De kern van een handelsverdrag wordt gevormd door de bepalingen, het onderling verkeer vrijgevendende en de voorwaarden, waaronder het zal mogen plaats vinden, vaststellende. Aangezien geen handelsverdrag gesloten wordt als men niet voornemens is het onderling verkeer vrij te geven, ja zelfs te bevorderen, en voorts wijl in dat verkeer, hier bedoeld in den zin van economisch verkeer, de handel de hoofdrol vervult, terwijl in de bepalingen, welke op den handel betrekking hebben, de tariefsbepalingen de eerste plaats innemen, komt het praktisch hierop neer, dat de kern van een handelsverdrag gevormd wordt door hetgeen (als het op zich zelf een verdrag vormt) een douaneverdrag genoemd wordt. Er zijn regeeringen, die, zooals b.v. *Canada*, er de voorkeur aan geven, niet verder te gaan dan het sluiten van douaneverdragen.

Intusschen is het voor een land, dat van oudsher door een volk van zeevaarders bewoond wordt, noodzakelijk, dat een handelsverdrag behalve douane- ook scheepvaartverdrag is. Voorts ligt het voor de hand, dat handel en scheepvaart in hun activiteit gehinderd zouden worden, indien de natuurlijke en juridische personen, in welke die activiteit belichaamd is, geen vrijheid zouden hebben, op het gebied van de tegenpartij werkzaam te zijn en daartoe daar ook aanwezig te zijn, of indien zij daar althans een onvoldoende rechtspositie zouden hebben. Vandaar dat in een handelsverdrag van Nederlandsche zijde plegen te worden opgenomen artikelen, regelende de positie van natuurlijke en rechtspersonen, ressortissanten der eene partij, op het gebied van de andere partij.

Is hiermede eigenlijk de materiele inhoud van een handelsverdrag uitgeput, het is als regel wenschelijk, er nog in op te nemen een artikel van zeer algemeene strekking, de behandeling vastleggende, welke men elkaar over en weer ten deel zal doen vallen. Bovendien zal het meestal noodig zijn, te bepalen, dat het verdrag ook voor de (wederzijdsche) koloniën zal gel-

den, terwijl het mede goede politiek mag heeten, een artikel op te nemen over beslechting van geschillen, onverhoopt naar aanleiding van het verdrag rijzende. Een zuiver formeel artikel, handelende over ratificatie, in werking treding en event. opzegging, dient het verdrag te besluiten.

Groepeert men een en ander met eenige elegantie, dan zal een summier handelsverdrag er ongeveer als volgt uitzien: 1o. personen, 2o. ondernemingen, 3o. goederen, 4o. schepen, 5o. algemeene behandeling, 6o. koloniën, 7o. geschillen, 8o. ratificatie enz. Neemt men het handelsverdrag met *Tsjechoslowakije* van 20 Januari 1923 ter hand, dan ziet men, dat daarin voorkomen de punten 1 (art. I), 2 (art. II), 3 (artt. III en IV), 5 (art. V), 6 (art. VIII), 7 (art. VII) en 8 (art. IX). Punt 4 (scheepvaart) ontbreekt, omdat *Tsjechoslowakije* noch kust- noch scheepvaart heeft. Wel is opgenomen (art. VI) een artikel, de vredesverdragen rakende, hetgeen om begrijpelijke redenen in onzen tijd wel eens voorkomt. Trouwens worden op verzoek van de tegenpartij vaak nog andere quaesties in een handelsverdrag opgenomen. Voorts wordt er veelal aan toegevoegd een slot- of sluitingsprotocol, behelzende aanvullende, interpretatieve of limitatieve bepalingen, terwijl een en ander vergezeld kan zijn van bijlagen. Het komt bovendien voor, dat over speciale punten bij de teekening of ratificatie van het verdrag notawisseling plaats vindt.

Het vorenstaande mag — en dan nog alleen als wij de zaak goed begrijpen — slechts beschouwd worden als uiting van de leidende gedachte van Nederlandsche zijde. Met het oog op de formeele internationale moeilijkheden, waarvan hierboven sprake was, zien de verdragen, welke Nederland sluit, er niet steeds zoo uit als hier werd aangegeven. Het kan voorkomen: 1o. dat met een douaneverdrag moet worden volstaan, zooals in zake *Canada* het geval is, 2o. dat enkele of alle genoemde punten worden samengeperst in één korte clause (notawisseling met *Boelgarije*), 3o. dat het verdrag uitgebreid wordt of door detaillering of door toevoeging van andere quaesties, 4o. dat de oorspronkelijk gedachte orde verstoord wordt.

V. Principe en Uitzonderingen.

Het principe, dat in de handelsverdragen welke Nederland sluit wordt neergelegd, is het volgende: a. wij geven nagenoeg zonder eenige uitzondering materieel, maar meestal ook formeel, de meestbegunstiging, c.q. aangevuld door behandeling op voet van nationalen; b. wij vragen uit den aard der zaak van de tegenpartij hetzelfde, materieel, maar liefst ook formeel. In het algemeen wordt dit principe vrij getrouw toegepast en het vindt h.t.l. weinig of geen bestrijding. Alleen spreekt men van en klaagt men over uitzonderingen op het principe te onzen nadeele. Het komt er dus alleen op aan, na te gaan hoe het met die uitzonderingen staat. Daarbij is te letten op: 1o. het voorkomen van niet-meestbegunstigingsverdragen, 2o. het voorkomen van uitzonderingen in meestbegunstigingsverdragen.

Meestbegunstiging geeft niet de notawisseling met *Spanje*. Ons wordt de behandeling volgens de tweede, laagste kolom van het Spaansche tarief gearandeerd. De regeling is voorloopig; bij de definitieve overeenkomst zal naar meestbegunstiging dienen te worden gestreefd. Een uitzondering vormen ook de *Portugeesche* nota's, maar alleen formeel. Die nota's geven ons het maximum van hetgeen momenteel gegeven kan worden door Portugal en bedoelen dat ook te doen. Materieel zijn we dus het meest begunstigd, maar voor de toekomst zijn we niet gedekt. Ook deze regeling is (voor de derde maal) voorloopig; bij de definitieve regeling zal ook hier naar meestbegunstiging zijn te streven. De eerste *Canadeesche* regeling gaf ons alleen behandeling volgens het middentarief, zonder de faciliteiten aan anderen verleend, maar slechts in afwachting van de definitieve overeenkomst, die het middentarief met meestbegunstiging verleent. Andere

niet-meestbegunstigingsovereenkomsten zijn er niet. Wat de uitzonderingen in meestbegunstigingsovereenkomsten betreft zij in de eerste plaats opgemerkt, dat zulke uitzonderingen van oudsher zijn voorgekomen. Zij betroffen dan o.a.: 1o. grensverkeer, 2o. donane-unieën, 3o. koloniën. Deze uitzonderingen komen nog voor, die sub 3 bedoelde het minst. Veel andere uitzonderingen zal men tegenwoordig echter niet vinden. Dat contingenten, zoo die bij een verdrag in zake invoer worden verleend, niet onder de meestbegunstiging vallen wat het cijfer ervan betreft, spreekt bijna van zelf. De zaak van de te sterke specialiseering van tariefposten in buitenlandsche tarieven, ten gevolge waarvan meestbegunstiging soms illusoir wordt (men denke b.v. aan de diverse kaas-soorten), raakt principieel de meestbegunstiging niet. Wel is het zaak, dat de Nederlandsche regeering er naar streeft, de bedoelde ontdruiking der meestbe-zooveel mogelijk te voorkomen door een zorgvuldig gekozen redactie. Overwogen moge worden of de uitdrukking „produits identiques ou similaires” in sommige niet-Nederlandsche verdragen voorkomende, niet afdoend zou kunnen helpen. De eenige werkelijk belangrijke uitzondering, die te vinden is, is de uitzondering ten gunste van Frankrijk in de *Pinsche* nota. Maar op die uitzondering zijn ten onzen gunste weer zoodanige uitzonderingen gemaakt, dat er van de oorspronkelijke uitzondering niet veel overgebleven is. Klachten ter zake worden in bladen of adressen dan ook niet vernomen. En ook voor 't overige hoort men niet klagen en schijnt er geen reden tot klacht. Wie het pas gesloten verdrag met Polen bestudeert, zal wel eenige uitzonderingen vinden, die zulks althans in den vorm zijn, maar er is er niet een bij, die ons hinderen kan. Er is dan ook, wat het principe der meestbegunstiging betreft, alle reden over onze handelsovereenkomsten van na den oorlog tevreden te zijn.

UIT HET SCHEEPVAARTBEDRIJF.

De rubriek der scheepvaartfondsen staat sedert enkele weken wederom in het middelpunt der belangstelling ter beurze en de meeste fondsen hebben een niet onbelangrijk koers-avans kunnen behalen.

Ofschoon de ingewijden zich moeilijk kunnen onttrekken aan den indruk, dat ook ditmaal de beurs wel wat hard van stapel is geloopen en dat het in enkele gevallen behaalde avans nauwelijks door de feiten wordt gerechtvaardigd, lijkt niettemin de overweging, die in eerste instantie den beroepshandel ertoe geleid heeft als koper voor de voornaamste fondsen op te treden, allerminst onjuist.

Immers kan niet worden ontkend dat met de aanvaarding door alle betrokkenen der voorstellen Dawes een nieuw perspectief wordt geopend. Ofschoon het moeilijk is zich te wagen aan voorspellingen ten aanzien van de lijnen langs welke zich de oeconomische constellatie, bij practische toepassing dier voorstellen, zal ontwikkelen en meer speciaal de vraag of en in welke mate de industrie in de voormalige ententelandsen gunstig zal worden beïnvloed door het Londensche pact moeilijk te beantwoorden valt, zal toch ongetwijfeld het *Duitsche* bedrijfsleven den gunstigen invloed der getroffen overeenkomst ondergaan.

Staat eenmaal vast, dat als zekerheid der eerlang te emitteeren groote Duitse leening geen verband zal behoeven te worden verleend op industrieel bezit of schepen, dan zullen de buitenlandsche financiers eerder geneigd zijn den Duitschen ondernemingen, die zoozeer te kampen hebben met kapitaalgebrek, voorschotten te verlenen en mag worden aangenomen, dat tal van onderhandelingen die van Duitse zijde gedurende de laatste weken werden ingeleid, met voortvarendheid zullen worden voortgezet en tot een einde gevoerd.

Het zijn niet slechts de groote lijnbedrijven die de middelen behoeven om tot verdere uitbreiding der

bestaande vloot over te gaan; ook de reederijen welker schepen meer in het bijzonder emplooi vinden in de algemeene vrachtvaart gevoelen behoefte aan grooter liquiditeit ten einde zich op deze wijze in meerdere mate onafhankelijk te maken van hare bankiers en betaling van rente te vermijden, die voor het bedrijf noodlottig dreigt te worden. Een groot aantal aanvragen om verband op schepen is dan ook den laatsten tijd door onze scheepshypotheekbanken ontvangen. Vermeld zij hier ook, dat aan den Norddeutschen Lloyd dezer dagen door een der leidende assurantemaatschappijen in de City een credit van £1 miljoen werd verleend. Ook de industrie doet krachtige pogingen om op de buitenlandsche geldmarkt leeningen af te sluiten.

Zoo maakt men zich allerwegen in het Duitse bedrijfsleven gereed om opnieuw deel te nemen aan den oconomischen „strijd om het bestaan” en het zijn deze verschijnselen die menigeen — voornamelijk in het Vereenigd Koninkrijk — zich met bezorgdheid doet afvragen of wederom een periode van „dumping” door Duitschlands industrie weleer vaak met goed gevolg toegepast, zal volgen.

Zoo zien wij dat alreeds stappen bij de Engelsche Regeering zijn gedaan door den Engelschen Bond van Mijnwerkers om in overleg met de autoriteiten maatregelen te beramen waardoor een einde wordt gemaakt aan, dan wel belangrijke vermindering wordt verkregen ten aanzien der levering van de z.g. „reparation coal”. Ofschoon elders reeds terecht werd opgemerkt dat een afdoende oplossing der moeilijkheden, waarmede de Engelsche mijnindustrie te kampen heeft, op deze wijze allermint zal worden bereikt, valt niet te ontkennen dat Duitschland in zijn kolen een machtig oconomisch wapen bezit. Wij zien thans reeds — en onze reederijen begroeten zulks met vreugde — dat prima Westfaalsche kolen voor ca. 19/6 per ton worden aangeboden, terwijl de „insiders”, kennende de weinige geneigdheid der Thyssen-groep om zich bij het zoozeer in zichzelf verdeelde Rheinisch-Westfaelisches Kohlensyndikat aan te sluiten, verlangengevolge der concurrentie tusschen de leden en „outsiders” verdere prijsverlagingen verwachten.

Is het derhalve niet gemakkelijk — ja welhaast onmogelijk — te voorspellen welken invloed het Londensche pact zal uitoefenen op Engelslands industrie, het kan niet anders of de te verwachten opleving in het Duitse bedrijfsleven zal een gunstigen invloed uitoefenen op het Nederlandsch lijnbedrijf, dat zoozeer van het achterland afhankelijk, ja, grootendeels daarop aangewezen is.

Trouwens een krachtige deelname van Duitschlands industrie aan het internationale bedrijfsleven moet ook aan het wereldverkeer ten goede komen. Enerzijds toch zal de „Gross-industrie” die gedurende den laatsten tijd slechts in de hoogst noodzakelijke behoeften aan grondstoffen voorzag, wederom op grooter schaal ertsen aanvoeren, terwijl anderzijds de uitvoer van kolen al evenzeer in omvang zal toenemen.

Hoezeer de te Londen getroffen regeling den handel met Centraal-Europa ten goede zal komen, bleek reeds op de vrachtenmarkt gedurende de week die achter ons ligt.

Was het welhaast onmogelijk geworden loonend emplooi op n'importe welke markt te vinden, zoodat schepen wederom in toenemende getale werden opgelegd, de laatste dagen der afgelopen week hebben een wel zeer uitgesproken verandering ten goede gebracht. Voornamelijk de St. Lawrence heeft een activiteit ten toon gespreid waaraan reeders volkomen onttend waren. Tot oloopende vrachten werden tal van booten van Montreal op Rotterdam/Antwerpen — naar verluidt hoofdzakelijk voor *Duitsche* rekening — bevracht, terwijl ook de Gulf verschillende stoomschepen, waaronder enkele van bijzondere grootte — o.m. één der groote stoomers van de Java-China-

Japan-Lijn — op Rotterdam/Antwerpen tegen verhoogde vrachtcijfers afsloot. Bovendien en dit is wel mede een der heuglijke factoren, bestaat er nog steeds levendige vraag naar ruimte.

Ook op de La Plata-markt waar — ondanks het buitengewoon groote export-surplus — de zaken door het bijna volkomen ontbreken van orders in vergelijking met enkele maanden geleden praktisch tot stilstand waren gekomen, zal ongetwijfeld bij handhaving van den meerderen kooplust evenzeer grooter activiteit ten toon worden gespreid.

Australië meldt eveneens afdoeningen tot hooger vrachtcijfers en van Bombay/Calcutta zijn de vrachten op d.w. basis in enkele dagen van 20/- tot 25/- opgelopen, terwijl de momenteele schaarschte aan ruimte handhaving der vrachten op het verhoogde peil waarschijnlijk maakt.

Nu willen wij geenszins beweren¹⁾ helaas hebben de achter ons liggende jaren waarin teleurstelling op teleurstelling volgde ons wel voorzigtiger leeren zijn — dat het in het reederijbedrijf thans zonder onderbreking crescendo zal gaan, integendeel het Londensche pact zal o.i. blijken slechts een eerste stap te zijn in de richting, die tot het uiteindelijk herstel zal voeren en tal van moeilijkheden zullen op dien waarschijnlijk langen weg moeten worden overwonnen.

Intusschen stemt het tot tevredenheid dat eindelijk het gezond verstand den uitweg uit het dédale der politieke verwarring heeft gevonden en waar thans klaarblijkelijk allerwegen de wensch wordt gekoesterd om na een vijfjarige periode van afbraak eindelijk een begin te maken met den wederopbouw der zoo deerlijk geteisterde oeconomische samenleving, meenen wij dat met de Londensche overeenkomst een nieuwe aera is ingeluid.

Onze scheepvaart-maatschappijen en meer bepaaldelijk diegene der bedrijven, die in de tijden der hoogconjunctuur zich niet lieten verleiden tot boven hun krachten gaande uitbreiding, zullen onder deskundige leiding ongetwijfeld ten volle van elke verbetering en uitbreiding der zaken weten te profiteeren en wanneer wij den huidigen toestand — die, wij geven dit grif toe, vooralsnog verre van gunstig is — zóó bezien dan lijkt ons de gunstiger stemming ter béurze ook ten aanzien der scheepvaartfondsen verklaarbaar. Men hoede zich echter voor overdrijving, die niet dan teleurstelling kan baren en geve er zich rekenschap van dat in het huidig koerspeil de goede kansen voorloopig ten volle zijn verdisconteerd!

C. VERMEIJ.

Rotterdam, September 1924.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE HERVORMING VAN DE DUITSCHE GELD- EN BANKWETGEVING.

Prof. Dr. Kurt Singer te Hamburg schrijft ons dd. 30 Augustus 1924:

Door het aannemen van het Dawes-rapport is een nieuwe regeling van het Deutsche geldwezen en van den opbouw der centrale bank noodzakelijk en mogelijk geworden. Nu de Rijksdag de drie fundamentele wetten over het muntwezen, de Reichsbank en de liquidatie der Rentenbank heeft aangenomen, kunnen de hoofdlijnen van het nieuwe Deutsche geldwezen als vastgesteld gelden. Karakteristiek voor hen is de nauwe aanknooping aan den toestand van voor den oorlog, die overal zal worden hersteld, waar het Dawes-rapport niets anders voorschrijft.

De nieuwe muntwetgeving kent de volgende geldsoorten: gouden munten van 20 en 10 Reichsmark, zilveren munten van 1 tot 5 Reichsmark, pasmunt uit nog nader vast te stellen metaal van 1, 2, 5, 10 en 50 Reichspfennige, en verder bankbiljetten van de Reichsbank en van de bestaande particuliere circulatiebanken. Een schuld, die in Marken van het tot dusver bestaande geld kon worden betaald, kan

door den schuldenaar in nieuw wettig betaalmiddel in de verhouding van 1 nieuwe Mark is gelijk 1 biljoen oude betaald worden. Door deze historische definitie van de nieuwe waarde-eenheid wordt echter niet vooruit geloopt op een „Aufwertung“ van oude markvorderingen. De nominaliteit der waarde-eenheid blijkt hier zeer duidelijk uit het feit, dat de cijfermatige aansluiting van de nieuwe aan de oude in vorm en wezen gescheiden wordt van de vaststelling der hoogte van betalingsverplichtingen, voor zoover deze in oude marken luiden.

De gouden munten worden in hetzelfde gewicht en gehalte aangemaakt als de oude Kronen en Doppelkronen. Een Mark zal 1/2790 KG. fijn goud bevatten; het gehalte wordt als voorheen 9/10. De oude gouden munten behouden hun geldigheid. Aangenomen kan echter niet worden, dat binnen afzienbaren tijd weder gouden munten zullen circuleeren. Het herstel van de oude bepaling, dat het gewicht der munten een fout van vijf per mille mag vertoonen, is derhalve ook niet van beteekenis.

Het gehalte der zilveren munten wordt door den Minister van Financiën vastgesteld. Tot nader order gelden als zilveren munt van het Rijk ook de sedert Maart van dit jaar geslagen stukken, doch niet de zilveren munten van voor den oorlog, die sedert 1917 buiten koers zijn gesteld. Als Rijksmunten gelden ook de sedert November 1923 aangemaakte Rentenpennigstukken en de sedert 1873 geslagen koperen munten, daarentegen niet de oude pasmunt uit nikkel, aluminium, ijzer en zink.

De gouden munten en biljetten der Reichsbank zijn wettig betaalmiddel (obligatoir geld) tot ieder bedrag, de zilveren munten tot 20 Mark, de pasmunt tot 5 Mark. Zilveren munten moeten bij inlevering van minstens 200 Mark, andere pasmunt bij inlevering van minstens 50 Mark door de Staatskassen tegen wettig betaalmiddel worden ingewisseld. Het totale bedrag der pasmunt mag 20 Reichsmark per hoofd van bevolking niet overtreffen. Het wordt uitsluitend door de Reichsbank in het verkeer gebracht.

Goud kan in onbeperkten omvang worden aangemunt. Ook particulieren hebben het recht door de Staatsmunten, wanneer deze niet met andere opdrachten bezet zijn, stukken van 20 Reichsmark te laten aanmaken. Aangezien de Reichsbank verplicht is goud in baren tegen den vasten prijs van 1392 Mark per pond fijn aan te koopen en daarvoor biljetten te geven, staat in Duitschland dit bedrag als minimumprijs voor goud vast. Een bovenste prijs-grens bestaat daarentegen niet, aangezien de omwisseling der biljetten in goud voorloopig blijft opgeschort. Wij blijven dus den papieren standaard behouden en de regeling der wisselkoersen kan niet automatisch geschieden, doch moet door de deviezenpolitiek van de Reichsbank en de Commissie van Overdracht plaats vinden. De oude Rijksbankbiljetten worden door de Reichsbank ingetrokken en door nieuwe in de verhouding van 1 biljoen op 1 vervangen. Nadere bepalingen zullen hierover nog door het Direktorium der Reichsbank worden uitgevaardigd.

Ander papiergeld als de biljetten der Reichsbank mag gedurende den termijn der werking van het Dawes-rapport in Duitschland niet worden uitgegeven. Het door de particuliere circulatiebanken in omloop gebrachte papiergeld, dat geen wettig betaalmiddel is, wordt eens voor al op 194 miljoen Mark gefixeerd. De Rentenmarkbiljetten, die eveneens facultatief geld waren, zullen in den loop van eenige jaren ingetrokken worden, naarmate de door de Rentenbank verleende credieten worden terugbetaald: de aan particulieren verleende in den loop van drie jaren, de aan het Rijk verleende in hoogstens tien jaar. Het bedrag der uitgegeven Rentenmarkbiljetten mag niet worden verhoogd. Het emissierecht van de Deutsche Golddiskontbank wordt opgeheven. Buitenlandsche bankbiljetten, die uitsluitend of naast andere waarde-eenheden in Reichsmark luiden, mo-

gen in het binnenland niet voor betalingen worden aangewend.

De Reichsbank is aan den invloed van den Staat geheel onttrokken. Zij mag hem hoogstens 100 miljoen Mark bedrijfscrediet verleen, doch telkens hoogstens voor drie maanden, verder aan Rijkspost- en -spoorwegen credieten van hoogstens 200 miljoen Mark voor beide ondernemingen tezamen. De Bank blijft haar deel van den Rijksbetalingsdienst verrichten; zij geniet hiervoor, evenmin als voor de verzorging van den geregelden dienst der leeningen, vergoeding; verder zullen leeningen en schatkistbiljetten in de eerste plaats door de Reichsbank worden geplaatst. De Commissie van Herstel zal door haar gevolmachtigde organen een afzonderlijke rekening bij de Bank onderhouden, die tegen den wil van de Bank een bedrag van 2 milliarden Reichsmark niet mag overschrijden. De Commissie staat tot de Bank in dezelfde verhouding als de gewone cliënt.

De biljetten der Bank moeten voor minstens 40 pCt. in goud of deviezen gedekt zijn; drie vierden van deze dekking moet uit goud bestaan. Het niet door goud en deviezen gedekte bedrag moet door echte handelswissels met een vervalttermijn van hoogstens drie maanden en met drie goede handteekeningen gedekt zijn. Twee handteekeningen zijn voldoende, wanneer de zekerheid der wissels door aanvullende zekerheid of op andere wijze is gegarandeerd, doch dergelijke wissels mogen hoogstens een derde der wisselportefeuille uitmaken. Als deviezen gelden bankbiljetten, wissels met een looptijd van hoogstens 14 dagen, chèques en dagelijks opeisbare vorderingen, die bij een als solvent bekende bank in buitenlandsche groote bankplaats in buitenlandsch geld betaalbaar zijn. Zij moeten in de weekstaten der Bank afzonderlijk opgevoerd worden en wel telkens tegen de goudwaarde van het oogenblik.

Onder buitengewone omstandigheden kan de gouden deviezengedekte van de biljetten tot beneden 40 pCt. worden verlaagd. Van het aan de dekking ontbrekende bedrag moet dan als biljettenbelasting betaald worden bij een dekking van 37 tot 40 pCt. 3 pCt. per jaar, bij 35 tot 37 pCt. 5 pCt., bij 33½ — 35 pCt. 8 pCt., bij minder dan 33½ pCt. 8 pCt., vermeerderd met 1 pCt. per jaar voor ieder percentage, waarmede het dekkingspercentage beneden de 33½ blijft. Een dergelijke verlaging onder de dekkingsnorm is bovendien gebonden aan de toestemming van den Generalrat der Bank. Voorts kan zij slechts plaats vinden, wanneer het bankdisconto eerst op 5 pCt. wordt gebracht en ten tweede bovendien met ½ van het percentage der te betalen belasting wordt verhoogd. Bedraagt derhalve het disconto b.v. 4½ pCt. op het oogenblik, waarop de dekking tot 37 pCt. daalt, dan moet het met ½ plus 1 pCt. verhoogd worden. Voor de andere, dagelijks opeisbare vorderingen der Bank, de saldi van de banken en particulieren, met uitzondering van het tegoed der Commissie van Herstel of haar agent, wordt een afzonderlijke dekking voorgeschreven; minstens 40 pCt. dezer deposito's moeten door de volgende activa van bijzonder hoge liquiditeit gedekt zijn: „direct opeisbare vorderingen (daggeld) in Duitschland of in het buitenland, chèques op andere banken, wissels met een looptijd van hoogstens 30 dagen of dagelijks opeisbare voorschotten op grond van beleeningen.” Dit voorschrift beteekent een afwijking van het Dawes-rapport. Dit ontwierp een dekking van 12 pCt. in goud of deviezen voor de totale deposito's, met inbegrip van de afzonderlijke rekening voor het herstel en maakt overigens ook geen onderscheid tusschen goud en deviezendeckking der biljetten. Volgens berichten in de dagbladen, welke juistheid ik niet kan onderzoeken, moet de verplichting, ¼ der dekking uit goud te doen bestaan, op aandringen van Amerikaanse zijde in de statuten zijn opgenomen.

De overige bepalingen der bankwet zijn, voorzover zij zich met een credietverleening der Reichsbank

bezighouden, bijna onveranderd uit de oude wet van 1875 overgenomen. Over de groote organisatorische veranderingen en de afhankelijkheid der Bank van buitenlandsche invloeden zal in een tweede artikel gesproken worden. Hier zij slechts tot slot opgemerkt, dat de nieuwe Deutsche geldwetgeving door een streven schijnt gedictieerd te zijn, een zoo groot mogelijk vertrouwen te wekken bij de tegenwoordige en toekomstige schuldeischers van Duitschland. Van den traditioneelen vorm van den gouden standaard, die in deze kringen met een aureool van mythischen glans omgeven schijnt, is weliswaar in enkele niet onbelangrijke punten afgeweken: deviezen zijn althans ten deele met goud gelijk gesteld, de dekkingsnorm is elastisch gemaakt en de inwisselbaarheid der biljetten in goud voorloopig opgeschort. Ook wanneer daartoe besloten zou worden, waartoe naast de Directie der Reichsbank ook de Generalrat en de Rijksregering hun toestemming moeten geven, zal de Bank vrij zijn de inwisseling te doen plaats vinden in munten, in baren of in buitenlandsche tegoeden. Principieel is echter de geldcreatie aan de hoogte van den metaalvoorraad gebonden en noch de verplichting tot stabiliseering der wisselkoersen, noch die tot stabiliseering van het prijsniveau is uitgesproken. De aanhangers van Friedrich Bendixen, evenmin als die van John Maynard Keynes zullen derhalve tevreden zijn; temeer echter de meerderheid der bankiers en bankdirecteuren. Wellicht zal de ervaring van de eerstvolgende jaren reeds toonen, wie duidelijker gezien en verder doorgedacht heeft.

KURT SINGER.

AANTEKENINGEN.

Het nieuwe Oostenrijksche metaalgeld. — Het zal den lezer niet onbekend zijn, dat sinds kort in de Oostenrijksche republiek weer hardgeld circuleert, omtrent welk feit hieronder eenige nadere bijzonderheden gegeven worden. Niet ten onrechte wordt de circulatie van metaalgeld, in de plaats van papiergeld, veelal als een bewijs van meerdere credietwaardigheid van een staat beschouwd, en mocht deze opvatting juist zijn, dan zou deze uitgifte van metaalgeld een hernieuwd blijk zijn, dat Oostenrijk een betere toekomst tegemoet gaat. In de staten, die vroeger deel uitmaakten van de Oostenrijksche monarchie en die economisch in een beteren toestand verkeerden, dan het het zwaar beproefde Oostenrijk, circuleert dan ook reeds gedurende eenige jaren metalen pasmunt, ondanks de zeer hoge kosten, die de aanmunting daarvan met zich brengt. Vooral in Tsjechoslowakije werd dit laatste bezwaar sterk gevoeld, omdat de Hongaren, bij de ontruiming van het land de geheele inrichting van de te Kremnitz gevestigde muntwerkplaatsen eenvoudig meenamen, zoodat de Tsjechen voor de moeilijkheid stonden een geheel nieuw bedrijf in te richten. Het waren ook de hoge aanmuntingskosten die Joego-Slavië erksch-Hongaarische Griekische, Bulgaarsche en Oostenrijksch-Hongaarische pasmunt met de binnenlandsche (Servische) gelijk te stellen en officieel in het verkeer toe te laten.

De Oostenrijksche regeering heeft echter in den loop van het vorige jaar de waarde, vooral de psychologische waarde, van een circulatie van metaalgeld ingezien en zij werd door een wet van 19 Juli 1923 gemachtigd bankbiljetten van 5000 Kr. en daaronder door munten uit nikkel, koper, aluminium of verbindingen daarvan te vervangen, met dien verstande, dat een bepaald bedrag aan metaalgeld slechts in circulatie gebracht mocht worden tegen intrekking van een gelijk bedrag aan bankbiljetten, zoodat ten gevolge van dezen maatregel nooit een nieuwe inflatie van het ruilmiddel, hoe gering ook, kon ontstaan. Bovendien werd een maximum voor de uitgifte van deze munten gesteld door de bepaling, dat de circulatie van pasmunt op grond van deze wet hoogstens 20.000 Kr. per hoofd der bevolking mag bedragen. De munten, die volgens genoemde wet op bedragen van 100, 200,

500, 1000, 2000 en 5000 Kr. kunnen luiden, worden in omloop gebracht door de Oostenrijksche Nationalebank, omdat zij dienen ter vervanging van door deze uitgegeven biljetten; voor de tegenwaarde van de in omloop gebrachte munten wordt de Staat door de Nationalebank gecrediteerd. De wijze, waarop de Bank de munten in omloop heeft te brengen is nader geregeld door een overeenkomst tusschen het departement van financiën en de Bank; de wet van Juli '23 bepaalt daaromtrent slechts, dat vóór de Bank aanvangt de nieuwe munten in circulatie te brengen, zij het totaalbedrag der circuleerende biljetten van 5000 Kr. en daaronder heeft vast te stellen en de circulatie dier biljetten daarna niet uitgebreid mag worden. In de eerste helft van 1924 werd een begin gemaakt met de uitgifte van pasmunt op grond van deze wet, in de eerste plaats met de uitgifte van munten van 100, 200 en 1000 Kr. Tot op heden of tot voor zeer korten tijd schenen nog geen andere munten in het verkeer te zijn.¹⁾

Naast de wet van 19 Juli 1923 kwam den 21en December van datzelfde jaar een nieuwe wet tot stand, betreffende de aanmunting van zilveren munten ter vervanging van de bankbiljetten van 5000 en 10.000 Kr. Blijkbaar lieten de staatsfinanciën het nu toe de biljetten van 5000 Kr. door zilveren munten van die waarde, in plaats van door munten uit onedele metalen, te vervangen. Overigens bevat deze wet soortgelijke bepalingen als de wet van Juli 1923. Ook de zilveren munten worden uitsluitend door de Nationalebank tegen intrekking van een gelijk bedrag aan bankbiljetten in omloop gebracht; ook in dit geval wordt de Oostenrijksche regeering voor dat bedrag door de Nationalebank gecrediteerd. Vóór zij aanvangt het zilvergeld in circulatie te brengen moet de Nationalebank het bedrag der circuleerende biljetten van 5000 en 10.000 Kr. vaststellen en van deze biljetten mogen geen nieuwe exemplaren in circulatie gebracht worden. Zooals ten onzent voor de winst, die ontstaat door het verschil tusschen de kosten van aanmunting eenerzijds en de nominale waarde der munten anderzijds, in 1912 bepaald werd, dat zij besteed moet worden tot aankoop van inschrijvingen in het Grootboek der Nationale schuld, omdat men terecht inzag, dat deze winsten niet tot de gewone staatsinkomsten konden worden gerekend en men de mogelijkheid van een verlies bij eventuele ontmuntning voorzag, zoo heeft ook de Oostenrijksche wetgever met deze winsten rekening gehouden en bepaald dat de winsten, die gemaakt worden door de aanmunting en uitgifte zoowel van de pasmunt op grond van de wet van Juli 1923, als van de zilveren munten op grond van de wet van Dec. 1923, worden besteed tot delging van de schuld van den Oostenrijkschen Staat bij de Nationalebank. Deze winsten zijn echter in verband met de relatief zeer hoge aanmuntingskosten en den geringen omvang der circulatie voorloopig niet zeer groot. Er worden zilveren munten luidende op 5000, 10.000 en 20.000 Kr. geslagen; het bedrag van de circuleerende munten mag 60.000 Kr. per hoofd der bevolking niet te boven gaan. De munten bestaan voor $\frac{2}{5}$ uit zilver, voor $\frac{1}{5}$ uit koper, die van 5000 Kr. hebben een gewicht van $\frac{3}{8}$ gram (2,8 fijn), die van 10.000 Kr. een gewicht van 7 gram (5,6 fijn) en die van 20.000 Kr. een gewicht van 14 gram (11,2 fijn). Bij een zilverprijs van f 52.50 per KG. is de waarde van het zilver, vervat in een munt van 10.000 Kr., f 0,294, de waarde van 10.000 Kr. uitgedrukt in de Nederlandsche munteenheid ligt ongeveer tusschen 36 en 37 cts., zoodat duidelijk blijkt, dat de regeering bij deze aanmunting niet bijzonder profiteeren zal. Men mag aannemen,

¹⁾ Na de uitgifte van deze munten kwamen plotseling de munten van 1 en 2 heller, die voor en in het begin van den oorlog circuleerden, en door het publiek, dikwijls als curiosum, zijn achtergehouden, te voorschijn en worden nu algemeen als gelijkwaardig met munten van 100 en 200 Kr. geaccepteerd.

dat zij zich opzettelijk met een zoo enge winstmarge tevreden heeft gesteld om de verdenking te ontgaan; dat deze uitgifte van metaalgeld een fiscaal doel heeft en om de saneering van het muntwezen vooral op een solide basis te beginnen. Intusschen zou een stijging van de zilverprijzen voor deze munten spoedig noodlottig kunnen worden. Vermelden wij ten slotte nog dat de zilveren munten onbeperkt, d.w.z. tot ieder bedrag, wettig betaalmiddel zijn.

Een belangrijk onderdeel van de saneering van het Oostenrijksche muntwezen is het streven, het rekenen in duizenden en miljoenen zoo spoedig mogelijk tot het verleden te doen behooren. Met het oog hierop heeft de meer genoemde wet van 21 Dec. 1923 voor de munten van 10.000 Kr. den naam Schilling ingevoerd, voor de munten van 5000 en 20.000 Kr. de namen Halbschilling en Doppelschilling. Voor het 100 Kr. stuk heeft men den naam Stüber voorgeslagen, zoodat in de toekomst de Oostenrijksche rekenenheid zal zijn de Schilling (thans overeenkomende met 36—37 cts.), verdeeld in 100 Stüber.

Tot voor kort waren slechts munten van 1 Schilling in het verkeer en daarvan slechts een zeer beperkte hoeveelheid, die direct door het publiek, in het bijzonder door de boeren, achtergehouden werd. De regeering trachtte dit tegen te gaan door in de couranten de uitgifte van grootere bedragen aan zilvergeld in uitzicht te stellen. Intusschen is dit hamsteren van geld een zeer verklaarbaar gevolg van de wantoestanden, die in Oostenrijk op het gebied van het muntwezen heerschten.

*Stand der Cultures en uitvoer gedurende het tweede kwartaal 1924 in Suriname.*¹⁾ — De weersomstandigheden, welke in het eerste kwartaal door aanhoudende droogte zeer ongunstig waren, werden gaandeweg beter; daarbij begonnen de gewassen welke zeer geleden hadden weer te herleven. De regenval bedroeg in April 64.9 mM., in Mei 194.2 mM. en in Juni 318.8 mM. De totale regenval gedurende het 2e kwartaal 1924 bedroeg 577.9 mM.; het normaal gemiddelde over dit tijdvak bedraagt 838.1 mM.

Cacao. Na de ingevallen regens kreeg de stand dezer cultuur een beter uiterlijk.

De in den aanvang van dit jaar licht oplopende prijzen toonden weldra weer daling en sedert bleef de vraag gering bij lage marktnotering.

Met het onderzoek naar de oorzaak der instervingsziekte, welke nog op verschillende ondernemingen voorkomt, wordt voortgegaan.

Koffie. De stand van deze cultuur is gunstiger dan het aanvankelijk scheen; maar de oogst is veel verlaat door de droogte, belooft echter veel voor 1925. De sedert Januari betaalde goede prijs voor Liberiakoffie handhaafde zich met kleine schommelingen gedurende het 2e kwartaal, zoowel te Amsterdam als in New York.

Suiker. Hoewel na de gunstiger weersomstandigheden het achtergebleven suikerriet snel bijgroeide, was toch veel schade waar te nemen bij niet uitgeleopen rietstekken, gelegd in het begin des jaars.

De marktprijs vertoonde neiging tot daling, doch bleef voldoende, om geen bezwaar te geven voor de ondernemingen.

Rijst. Van deze cultuur was aanvankelijk niet veel te verwachten. Door het laat invallen der regens werden de perceelen spoedshalve met droge padi bezaaid, doch deze zaaiing mislukte geheel, zoodat later aanplanting met bibit moest volgen, welke ten deele werd afgevreten door de spanrupsen. Eerst in de laatste helft van Juli braken de regens krachtig door en verbeterde de verwachting op een matigen rijstoogst.

De overige producten van den kleinen landbouw, zooals bananen, bacooven, bataten en cocosnoten waren

¹⁾ Zie pag. 485 van den loopenden jaargang.

niet ongunstig en waren voldoende voor de locale behoeften; er konden goede prijzen bedongen worden.

Ook de maisaanplant heeft veel te lijden gehad van de rupsenplaag en de oogst zal beneden de verwachting blijven.

Katoen. Deze nieuwe cultuur laat zich voorloopig goed aanzien en belooft voor Suriname van groote beteekenis te worden.

Boschbedrijven. In de boschbedrijven, welker vooruitzicht door de fel aanhoudende droogte hopeloos scheen, kwam weer vertier. Expedities werden uitgezonden en vele arbeiders, die maanden zonder werk hadden rondgelopen, vonden weer een bestaan in de goud-, hout- en balatabedrijven.

De uitvoer van de voornaamste producten bedroeg gedurende het 2e kwartaal 1924 in verlijking met het overeenkomstig tijdvak van 1923:

	1924	1923
Bacoven (versche).... KG.	374	16.600
Balata..... "	8.168	77.572
Bauxite, ton van 1000 "	11.777	2.975
Cacao..... "	444.476	758.737
Goud (ruw)..... Gram	75.438,5	91.459,5
Groenten (versch).... KG.	3.556	4.334
Hout..... M ³	364 ⁴⁹ / ₆₀	493,7
Letterhout..... KG.	—	13.589
Huiden..... "	8.323	7.223
Katoen..... "	—	770
Koffie..... "	275.859	869.046
Mais..... "	72.220	4.730
Bataten en andere aardvruchten..... "	—	1.632
Rijst (gepeld)..... "	—	32.400
" (ongepeld)..... "	—	—
Rum (50 %)..... L.	81.970	38.264
Suiker 1e product... KG.	346.800	1.600.514
" 2e " " " " "	67.876	89.080
Sinaasappelen..... "	7.311	2.274
Vruchten (versche)... "	5.660	85
Zemelen..... "	9.360	9.050

BOEKAANKONDIGING.

Simon Zagorsky, La renaissance du Capitalisme dans la Russie des Soviets. Paris 1924.

Aangenaam is het bij de talrijke literatuur die omtrent Sovjet-Rusland verschijnt, aanwijzing te kunnen doen van een werk dat op zeer objectieve wijze de balans opmaakt van het huidige regeeringsstelsel aldaar. Het feit alleen, dat een oud-professor in de Staathuishoudkunde aan de Universiteit van Petersburg zich de moeite heeft getroost in een deel van bijna 500 pag. op wetenschappelijke wijze de economische resultaten te onderzoeken, verdient meer dan oppervlakkige aandacht.

Ofschoon het bekende memorandum der Londensche bankiers in korte trekken eenige maanden geleden heeft uiteengezet, waarom naar de meening der City geen solide zaken mogelijk waren en ook blijkbaar de Parijische bankwereld er evenzoo over denkt, schijnen er nog immer kringen, ook hier te lande, te bestaan, die goede verwachtingen ten opzichte van den handel met Rusland koesteren. Het kan niet verheeld worden dat een aanzienlijk deel der pers om politieke redenen, die hier buiten beschouwing kunnen blijven, het zaken doen met Rusland in een schoon daglicht stelt. Zelfs een uitspraak van den Directeur der „Shell”, (Times 25 Juni 1924) „That they did not yet see those conditions (in Russia) which would give them the necessary confidence that would justify them in risking fresh capital in that country”, is hun niet voldoende.

Wie zich een objectief beeld wil vormen van de economische gevolgen van het Sovjet-regime neme het boek van Zagorsky, dat echter voor degenen, die met dit regime niets te maken willen hebben, zelfs een zekeren pro-bolche bijsmaak niet ontbeert.

Het is ook een leerzaam werk voor hen, die voorstanders zijn van „staatskapitalisme”, of die van

proeven daarmede niet wars zijn. Daarover handelt het eerste hoofdstuk getiteld: La faillite du „capitalisme de l'Etat” dans l'industrie. Daaraan wordt vastgeknoopt het ontstaan en de ontwikkeling der zogenaamde Nieuwe Economische Politiek destijds door Lenin ingevoerd, de zogenaamde N. E. P. Op zeer knappe wijze komt Prof. Zagorsky dan tot het bewijs, dat het staatskapitalisme, dat met zooveel enthousiasme werd opgedrongen, eindigde in de practijk met de zegepraal van de gedachte van het privaatsbezit. De natuur sterker dan de leer.

Zeer lezenswaardig zijn ook de passages over de ver„trusting” der industrie, of liever de pogingen daartoe, welke aantonen hoe ver het in een land zinken kan indien onbekwamen, zonder rekening te houden met de practijk, hunne ideeën willen doorzetten.

Een bijzonder hoofdstuk is gewijd aan Sovjet-Rusland en den wereldhandel. Te dien opzichte wordt op opomstootelijke wijze aangetoond, dat de export van Rusland ten koste gaat der inlandsche bevolking en dat voor het overige Rusland alle koopkracht mist om het noodige zich op de wereldmarkt te verschaffen.

Een ietwat lang citaat moge ter illustratie dienen.

„Lorsque les hommes de l'Etat soviétique parlent de toutes sortes d'exportations virtuelles, ils pensent constamment à la consommation actuelle du pays, plutôt qu'au chiffre réel de sa production.

En d'autres mots, estimant que toute tentative de rétablir la production dans des proportions indispensables au pays est impossible, condamnée d'avance à l'échec, les hommes de l'Etat soviétique partent de la consommation inférieure de l'heure actuelle et obtiennent de la sorte des „excédents” fantastiques.

Faute de toute production dans le pays, le pouvoir des Soviets vit, on le sait, d'ancienne réserves, à l'exception de toutes autres ressources, puisque ces réserves subsistent en quantité considérable soit d'une façon absolue, grace à l'ancienne production de l'époque „bourgeoise”, soit d'une façon relative, grace à l'impossibilité de les transférer de l'endroit de leur ancienne production à l'endroit de leur consommation. C'est sur ces „excédents” là que le pouvoir des Soviets table tous ses projets d'exportation.

Ainsi tout le programme de l'exportation est basé, au lieu de la production, sur les réserves qui résultent de l'impossibilité où se trouve l'industrie de produire, partant de consommer la quantité indispensable de matières premières. Même dans les proportions infimes qu'elle offre actuellement, la production se trouve excessive par rapport à la consommation infiniment réduite. Impuissant à relever cette production le pouvoir des Soviets suit la politique de Vychnegradsky et dit à l'industrie: „Ne mangeons pas à notre faim, mais exportons plutôt”. Et cette exportation n'est qu'une vente au rabais des derniers restes de la richesse nationale. Que cette exportation implique la ruine de l'industrie même, l'histoire de l'exportation des métaux en démolition le montre avec évidence. En automne 1922, les économistes soviétiques découvraient avec jubilation et bruit une nouvelle source de richesse pour la République des Soviets: l'exportation des métaux en démolition. Avec leurs clamours habituelles, les bolcheviks déclarèrent que la constitution des stocks de ces démolitions aux fins de l'exportation était une occupation de portée nationale et proclamèrent un nouveau „front” — le „front des démolitions métalliques”. L'opération réussit et une quantité considérable de ces démolitions fut écoulée à l'étranger. Or, il apparut que ces démolitions constituaient la seule matière première qui alimentât et fit vivre tant bien que mal l'industrie nationale de Russie. L'exportation de cette matière rendit plus difficile encore la situation de l'industrie et la question se pose à présent de réimporter en Russie les démolitions de métaux de provenance russe.

Au dire des Izvestia, les usines manquent de métal et cependant, des régions industrielles et des usines mêmes les démolitions sont exportées, à des taux ferroviaires très élevés, dans les ports d'où on les expédie à l'étranger. On propose aux usines d'acheter les démolitions métalliques au comptant, à titre de concurrents, cependant, les entreprises russes manquent d'argent liquide et ne peuvent les acheter. Elles ne pourraient les acheter qu'à crédit ou contre des produits de leur fabrication;

malheureusement il n'existe ni distribution à crédit des démolitions en question, ni échanges organisés de ces démolitions contre le fer travaillé.

„Les faux-frais de cette opération, répandue dans des proportions extraordinaires, sont tels que dans bien des cas nous les donnons, pratiquement, pour rien, et que dans d'autres cas nous y mettons de notre poche. Pour vendre à l'étranger, à titre de démolitions, de vieilles locomotives, il a fallu les faire réparer pour les faire parvenir jusqu'à la frontière. Les frais de réparation, joints à ceux de la livraison jusqu'à Hambourg, avaient, absorbé, jusqu'au dernier sou, tout ce qu'on avait touché pour le fer et la fonte des locomotives. Celles-ci n'ont servi, de la sorte qu'à couvrir les frais de leur propre transport, soit les frais de l'exportation interdite du cuivre rouge dont l'industrie russe avait un besoin extrême et que l'on ne tarda pas à importer de l'étranger à des prix beaucoup plus élevés. En outre, on vendait, ainsi des locomotives dont on aurait pu encore utiliser certaines parties de réserve et sur lesquelles il y avait de la fonte dont nous avions un besoin pressant, du métal que nous aurions pu faire refondre et dont le manque empêche souvent de faire les réparations indispensables.”

On avait de même exporté 7 navires de guerre de Pétrograd et plusieurs navires de Sébastopol. Ces navires étaient parfaitement intacts. „On les a exporté à titre de démolitions, sans rien en avoir enlevé, pas même l'installation électrique, celle de chaque navire ayant cependant pu suffire pour l'électrification d'un bon chef-lieu de district”. D'ailleurs, à peine sortis du port, les navires échouèrent sur un banc de sable et il a fallu des dépenses considérables pour les en tirer.

Enfin, pour ce qui est des démolitions métalliques ordinaires, la Direction du chemin de fer Nicolas signalait officiellement que, tandis qu'on les exportait à l'étranger, on était obligé de désaffecter des wagons faisant partie du matériel roulant parfaitement apte au service, afin d'en utiliser les parties métalliques indispensables.”

Trouwens de wereldmarkt kan naar de meening van Taylor, Commercial Importance of Russia, the American Economic Review, September 1922, Rusland missen. Immers volgens de beschouwingen van dezen Amerikaan is de wereldmarkt niet meer op Rusland aangewezen voor zoover het betreft graan, meel, lijnzaad, kamfer, mangaanerts, eieren, boter en gevogelte.

Een merkwaardig hoofdstuk vormt het gedeelte hetwelk handelt over de toestanden op het platteland. Daar is een toestand gekomen niet van communistische gelijkheid, maar eene verhouding van meester en onderdaan. In dien zin dan dat de oude meesters vertrokken zijn en de machtige onder de broeders de minder zelfstandige tot afhankelijkheid hebben gebracht. Ook hier heeft het sovjet-régime, behalve een totale verarming, tot grooter ongelijkheid en tot grooter willekeur dan voorheen geleid.

Ook voor hen die belang stellen in de Sovjet's financiën en die zich een beeld der verwording willen vormen op grond van aandachtige studiën zij naar het boek van Zagorsky verwezen.

C. L. TORLEY DUWEL.

ONTVANGEN:

Mexican Free Ports. Lynotyped by the Financial Weekly „Revista de Hacienda” Mexico City.

Deze brochure handelt over de vrijhavens Puerto Mexico, Salina Cruz, Guaymas en Rincon Antonio. Op een beschrijving, door kaartjes toegelicht, van ieder dezer havens, volgt een overzicht van de natuurlijke hulpbronnen van de landengte van Tehuantepec en van het Noord-Oosten van Mexico. Verder bevat het geschrift, waarvan de uitvoering veel beter had kunnen zijn, den tekst van het decreet, waarbij de vrijhavens werden ingesteld en de voor het gebruik dezer laatste geldende verordening en tarieven.

Russlands Friedens- und Handelsverträge 1918/1923.

Auf Grund amtlichen materials aus dem russischen übertragen von Dr. Heinrich Freund. Mit einer Einleitung von Dr. Paul Heilborn, Professor in Breslau. Leipzig und Berlin, 1924. Verlag von B. G. Teubner.

Als publicatie van het Osteuropa-Institut te Breslau ver-

scheen bovenstaand geschrift, omtrent welks inhoud de titel voldoende inlicht. De inhoud loopt niet verder dan 1923, zoodat het belangrijke verdrag met Italië, waarvan men de voornaamste bepalingen in de nummers van dit blad van 16 en 23 April 1924 vindt afgedrukt, er niet in voorkomt. De regeling der betrekkingen met een twintigtal landen vindt men er in vermeld.

Les Ports Suédois. Stockholm. A.-B. Gunnar Tisells Tekniska Förlag.

Doel van deze keurige uitgave is een beeld te geven van de aanzienlijke ontwikkeling der Zweedsche havens in de laatste decennien en van hun uitrusting. Aldus wordt een vijftigtal havens beschreven, mede aan de hand van plattegronden, in hoofdzaak reproducties der officieele zeekaarten. Vooraf gaat een kort overzicht van de binnenlandsche Zweedsche verkeersmiddelen en het douaneregime, terwijl ook aan de vrijhavens enkele afzonderlijke opmerkingen worden gewijd. Behalve evengenoemde plattegronden treft men tal van goede illustraties tussehen den tekst aan.

Moderne loontechniek door J. Ratté. Met een inleiding van Prof. J. G. Ch. Volmer. 's-Gravenhage, 1924. G. Naeff.

Restauration financière de la Hongrie, deuxième Rapport du Commissaire Général de la Société des Nations pour la Hongrie 1er—30 juin 1924. Genève. Société des Nations.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN AUGUSTUS 1924.

Staatsleeningen	f 72.937.500,—
zijnde:	
Nederlandsch-Indië f 75.000.000,—	
6 % obl. à 97½ %.	
Prov. en Gemeentelijke Leeningen. „	2.456.250,—
zijnde:	
Arnhem f 2.500.000,— 6 % obl. à	
98½ %.	
Diversen	„ 295.500,—
zijnde:	
Ziekenhuis v. d. H. Joannes de Deo	
te 's-Gravenhage f 300.000,— 6 %	
obl. à 98½ %.	
Totaal....	f 75.689.250,—

Totaal der emissies in Januari....	f 11.862.250,—
Februari .. „	16.454.500,—
Maart „	22.987.400,—
April „	63.244.000,—
Mei	4.803.000,—
Juni	97.545.000,—
Juli	17.940.000,—
Augustus .. „	75.689.250,—

Algemeen Totaal.. f 310.525.400,—

Bovendien:

f 24.720.000,— 3/m. Schatkistpromessen a f 994,50
„ 5.280.000,— 4½ % Schatkistbiljetten „ „ 1.011,13

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

	JUNI	1922	1923	1924
Inlagen	f 10.261.203	f 10.246.873	f 9.766.455	
Terugbetalingen .. „	9.111.413	10.877.694	9.675.374	
Tegoed der inleggers op ultimo	285.215.642	293.104.539	299.809.071	
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	44.827.600	44.317.450	45.360.100	
Spaarbankboekjes:				
Aantal nieuw uitgegeven	9.545	9.816	8.646	
Aantal geheel afbetaald	7.672	8.381	7.474	
Aantal in omloop op ultimo	1.924.816	1.938.865	1.959.014	

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 5 24 Jan. '24	{ Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
	{ Bel. Binn. Eff. 5 24 Jan. '24	{ N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
	{ Vrsch. in R.C. 6 24 Jan. '24	{ Zweedsche Rbk 5 8 Nov. '23
Javasche Bank ...	3 1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 7 9 Nov. '23
Bank van Engeland	4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-Duitsche Rijkabk. 10 29 Dec. '23
Bank v. Frankrijk	6 17 Jan. '24	N. Bk. v. O'rijk 15 12 Aug. '24
Belgische Nat. Bnk.	6 14 Feb. '24	N. Bk. v. Hong. 10 30 Juni '24
Fed. Res. Bank N.Y.	3 8 Aug. '24	Bank v. Italië. 5 11 Juli '22
Bank van Spanje ...	5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
6 Sept. '24	2 1/2	2 1/2	3 3/4 - 7/8	—	—	2 - 1/4 1)
1-6 S. '24	2 1/2	2-3	3 3/4 - 7/8	—	—	2-3
25-30 A. '24	2 1/8 - 3/8	2 1/2 - 3	3 3/4 - 7/8	—	—	2 - 1/4
18-23 ,, '24	2 - 1/8	2 - 3/4	3 3/4 - 7/8	—	—	2 - 1/4
3-8 S. '23	3 - 1/8	3	3 1/2 - 7/8	—	—	4 1/2 - 5 1/4
4-9 S. '22	3-8	2 1/2	2 1/8	—	—	4-5
20-24 Jli '14	3 1/8 - 3/10	2 1/2 - 3 1/4	2 1/2 - 3/4	2 1/8 - 3/4	2 1/2	1 1/2 - 2 1/2

1) Noteering van 5 September.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De afgelopen week heeft het Pond Sterling zich gaandeweg kunnen verbeteren tot 11,61 1/2, niettegenstaande de koers te New York constant terug liep. Ook de Dollar was vast en kwam op 2,61 1/4. In verband hiermede kwam de Zwitsersche Frank van 48,62 1/2 op 49,10, de Finsche Mark op 6,55 en de Zweedsche Kroon van 68,60 op 69,45. Kopenhagen zeer gezocht; slot 44. Kristiania na 35,70 — 35,85. De Fransche Frank was over het algemeen weder eerder aangeboden; van 14,01 1/2 liep de koers tot 13,72 1/2 terug. België volgde; 13,15 — 12,95.

Marken waren gezocht; 61,50 — 62,25. Oostenrijk bleef 36 1/8. Italië circa 11,40 en Spanje 34,30, ondanks de slechte berichten.

Lei verder oplopend tot 1,42 1/2. Buenos-Aires sloot op 90 1/4 na 90 1/2. Indië 97 1/4 — 97 1/8, Praag 7,83 1/2.

6 September 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
1 Sept. 1924	—	—	—	—	—	—
2 ,, 1924	11.60 3/8	0.61 1/2	0.0036 1/2	14.01	13.10	2.58 5/8
3 ,, 1924	11.60 7/8	0.61 1/2	0.0036 1/2	13.92 1/2	13.14	2.58 3/4
4 ,, 1924	11.59 3/8	0.61 1/2	0.0036 1/2	13.75	12.94	2.59 1/2
5 ,, 1924	11.60	0.62	0.0036 1/2	13.77 1/2	12.98 1/2	2.60 1/8
6 ,, 1924	11.60 1/2	0.62 1/2	0.0036 1/2	13.72 1/2	—	—
Laagste d.w. 1	11.59	0.61 1/2	0.0036 1/2	13.63	12.87	2.58
Hoogste ,, ,, 1	11.62	0.62 3/8	0.0037	14.10	13.20	2.61 7/8
29 Aug. 1924	11.59 1/2	0.61 1/2	0.0036 1/2	14.02 1/2	12.94 1/2	2.58 7/16
22 ,, 1924	11.59 3/8	0.61 1/2	0.0036 1/2	13.92 1/2	12.81	2.57 1/2
Muntpariteit	12.10	59.26 s)	50.41	48.—	48.—	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Gulden per biljoen Mark. 3) Gulden per 100 Mark.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiantia *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
1 Sept. 1924	—	—	—	—	—	97 1/2 - 3/8
2 ,, 1924	68.70	42.30	35.70	48.57 1/2	34.20	97 1/2 - 3/8
3 ,, 1924	68.80	42.70	35.80	48.75	34.20	97 1/2 - 3/8
4 ,, 1924	68.90	43.15	35.75	48.87 1/2	34.20	97 1/2 - 3/8
5 ,, 1924	69.10	43.10	35.75	48.95	34.25	97 1/2 - 3/8
6 ,, 1924	69.25	43.70	35.80	49.15	34.20	97 1/2 - 3/8
L'ste d. w. 1	68.55	42.20	35.60	48.55	34.10	97 1/2
H'ste ,, ,, 1)	69.35	43.65	35.85	49.25	34.35	97 3/8
29 Aug. 1924	68.75	42.25	35.60	48.65	34.35 2)	97 3/8
22 ,, 1924	68.50	41.80	35.75	48.35	34.35 3)	97 3/8 3
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 30 Augustus. 3) Idem van 23 Augustus.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Cable Parijs (in cts. p. fr.)	Cable Berlijn (in cts per biljoen Mark)	Cable Amsterdam (in cts. p. gld.)
6 Sept. 1924	4,4387	5,24	23 7/8	38,16
Laagste d. week	4,4387	5,24	23 7/8	38,28
Hoogste ,, ,,	4,4862	5,41	23 7/8	38,62
30 Aug. 1924	4,4900	5,40	23 7/8	38,70
23 ,, 1924	4,4837	5,54	23 1/8	38,67
Muntpariteit ...	4,8667	19,30	23,81 1/2 1)	40 3/16

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	23 Aug. 1924	30 Aug. 1924	1/6 Sept. '24 Laagste	6 Sept. 1924 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 15/32	97 1/2	97 9/16	97 15/32
*Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10	1/10	1/10	1/10
B. Aires 1) ..	d. p. \$	41 1/8	41 1/8	41 1/8	42 1/8
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/5 9/16	1/5 9/32	1/5 1/2	1/5 13/32
Constantin. .	Piast. p. £	837 1/2	840	845	822 1/2
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/47 1/8	2/49 1/2	2/48 1/8	2/41 9/32
Lissabon 1) ..	d. per Mil.	117 3/32	117 1/16	117 1/32	119 1/32
Madrid ...	Peset. p. £	33.71 1/2	33.73 1/2	33.66	33.94
Mexico ...	d. per \$	29.50	29 1/2	25	30
Milaan ...	Lires p. £	101 1/8	101 1/8	101 1/16	102 1/2
Montevideo 1)	d. per \$	42	43 1/8	43 1/8	44
Montreal ...	\$ per £	4.48 1/8	4.49 3/8	4.43	4.49 3/8
Praag ...	Kr. p. £	149 1/2	149 3/4	147 3/4	150 1/4
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	5 1/8	5 1/16	5 1/16	5 1/8
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/3 1/16	3/3 7/8	3/3 3/8	3/4 3/8
Singapore ...	id. p. \$	2/4 1/16	2/4 1/16	2/4	2/4 5/32
Valparaiso 2)	peso p. £	43.90	44.10	44.10	45.30
Yokohama ...	Sh. p. yen	1/10 3/8	1/9 31/32	1/9 7/8	1/10 1/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

	te Londen	N. York	8 Sept. 1923	te Londen	N. York
6 Sept. 1924	34 13/16	68 7/8	31 7/16	63 1/2	
30 Aug. 1924	34 3/8	68 3/4	35 1/8	69 1/2	
23 ,, 1924	34 3/16	68 1/8	24 15/16	54 1/8	

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 9 Sept. 1924.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f	98.926.889,08
	B.-bk. ,,	27.049.381,64
	Ag.sch. ,,	45.275.463,18
Papier o. h. Buitenl. in disconto		f 170.251.733,90
Idem eigen portef. .	f	56.357.745,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. ,,		56.357.745,—
Beleeningen	H.-bk. f	68.065.109,62
	B.-bk. ,,	10.695.903,36
	Ag.sch. ,,	78.896.358,02
	f	157.657.371,—
Op Effecten.	f	153.228.558,68
Op Goederen en Spec. ,,		4.428.812,32
		f 157.657.371,—
Voorschotten a. h. Rijk		14.453.827,84
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud ...	f	56.241.230,—
Muntmat., Goud ...		475.269.922,97
	f	531.511.152,97
Munt, Zilver, enz. ..		11.642.080,13
Muntmat., Zilver ...		—
		f 543.153.233,10
Effecten		
Bel. v. h. Res. fonds .	f	5.644.389,37
id. van 1/8 v. h. kapit. ,,		3.969.575,68
		f 9.613.965,05
Geb. en Meub. der Bank		5.212.500,—
Diverse rekeningen		103.022.081,31
	f	1.059.722.457,20
Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		5.655.237,53
Bijzondere reserve		8.235.000,—
Bankbiljetten in omloop		977.381.260,—
Bankassigatiën in omloop		1.012.041,33
Rek.-Cour. { Het Rijk f		—
{ Anderen ,,		38.328.516,65
{ saldo's:		38.328.516,65
Diverse rekeningen		9.110.401,69
	f	1.059.722.457,20
Beschikbaar metaalsaldo	f	339.210.116,55
Op de basis van 3/8 metaaldekking		135.865.752,95
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. ,,		1.696.050.580,—

NED. BANK 9 Sept. 1924. Voornaamste posten in 000.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
9 Sept. '24	531.511	11.642	977.381	39.341	339.210	53
2 " '24	531.511	11.739	999.206	45.708	333.669	52
25 Aug. '24	531.511	11.834	945.735	52.764	343.047	54
18 " '24	531.511	11.499	952.934	55.045	340.096	54
11 " '24	531.511	11.178	963.973	55.104	338.275	53
4 " '24	531.511	10.925	982.452	45.697	336.208	53
28 Juli '24	531.511	10.883	963.504	75.094	334.076	52
10 Sept. '23	581.789	10.387	963.718	32.813	392.183	60
11 Sept. '22	605.955	8.778	976.246	25.293	413.684	60
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buiten-land	Diverse reke-ningen ²⁾
9 Sept. 1924	170.252	44.000	157.657	56.358	103.022
2 " 1924	166.626	38.000	183.887	58.296	108.120
25 Aug. 1924	129.930	—	177.296	67.434	108.112
18 " 1924	69.072	—	180.707	69.072	110.610
11 " 1924	137.083	—	186.783	76.006	103.528
4 " 1924	138.819	—	193.892	93.694	85.956
28 Juli 1924	137.665	—	198.776	95.283	90.661
10 Sept. 1923	166.509	22.000	135.683	52.720	67.153
11 Sept. 1922	187.019	39.000	108.622	74.471	25.122
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	2 Sept. 1924	8 Sept. 1924
Saldo bij Nederl. Bank..	—	—
Saldo bij betaalmeesters..	f 3.441.096,82	f 6.863.494,91
Voorschotopult. Juli 1924 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opcenten op Rijksink.bel.	„ 40.792.259,05	„ 40.792.259,05
Voorsch. aan de koloniën	„ 101.500.306,78	„ 105.007.268,66
Voorsch. a. h. buitenland	„ 219.300.753,10	„ 217.120.012,16
Uitbetal. aan rek.houders v. d. postch.- en giro-dienst in 's Rijks Schat-kist gestort deel v. h. tegoed van den dienst.	„ 122.895.481,99	„ 123.202.788,28
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	—	—
Verplichtingen.		
Voorsch. door de Ned. Bank Schatkistbilj. in omloop ¹⁾	f 13.251.559,09	f 14.865.848,94
Schatkistprom. in omloop	„ 206.143.000,—	„ 206.143.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	„ 199.240.000,—	„ 192.750.000,—
Zilverbons(met inbegrip v. de bedragen bij de betaal-meesters in kas).....	„ 38.000.000,—	„ 44.000.000,—
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schat-kist gestort deel v. h. tegoed van den dienst.	„ 28.123.090,50	„ 28.666.930,—
1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.	„ 106.558.196,53	„ 106.558.196,53

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD. De Minister van Koloniën maakt bekend:

	30 Aug. 1924	6 Sept. 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 86.878.998,—	f 92.422.784,22
Ind. Schatk.prom. in om-l.	„ 102.475.000,—	„ 102.475.000,—
Voorsch. Jav.Bk.aan N.-I.	„ 2.300.000,—	„ 500.000,—
Tegoed van N.-I. bij De Javasche Bank.	„ —	„ —
Munthiljetten in omloop.	„ 45.700.000,—	„ 45.400.000,—
Ten voordeele v. N.-I. ge-boekt belegginggeld v. h. N.-I. muntfons....	„ 5.955.000,—	„ 5.955.000,—
Totaal	f 243.308.998,—	f 246.752.784,22

SURINAAMSCHIE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu-latie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. reke-ningen ¹⁾
2 Aug. 1924..	1.174	1.605	727	1.101	381
26 Juli 1924..	1.168	1.384	964	1.103	375
19 " 1924..	1.155	1.392	853	1.105	374
12 " 1924..	1.144	1.458	878	1.098	416
4 Aug. 1923..	1.180	1.831	710	1.182	377
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrok-ken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
30 Aug. 1924	215.750	—	262.500	100.000	143.250
23 " 1924	215.000	—	261.000	100.000	142.800
16 " 1924	223.000	—	263.000	99.000	150.600
2 Aug. 1924	154.105	64.823	255.848	107.369	147.072
26 Juli 1924	146.547	64.783	253.295	95.628	142.253
19 " 1924	145.903	64.846	256.053	91.186	142.096
12 " 1924	144.179	64.828	260.201	80.259	141.617
1 Spt. 1923	160.855	61.017	258.609	153.892	145.195
2 Spt. 1922	149.910	53.965	266.634	109.418	129.310
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee-ningen	Voor-schotten ajh. Gouver-nem.	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
30 Aug. 1924	147.040	—	2.300	—	***	60
23 " 1924	144.810	—	3.800	—	***	60
16 " 1924	141.080	—	5.600 ³⁾	—	***	62
2 Aug. 1924	36.500	24.779	67.176	8.498 ³⁾	25.318	60
26 Juli 1924	36.524	24.775	65.387	4.718 ³⁾	21.735	61
19 " 1924	37.463	23.835	69.341	7.534	20.228	61
12 " 1924	37.080	22.240	65.434	8.527	21.001	61
1 Spt. 1923	38.125	38.123	81.113	2.732 ³⁾	29.820	54
2 Spt. 1922	34.307	31.989	105.354	37.069 ³⁾	24.059	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/3 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
3 Sept. 1924	128.403	125.725	289.435	27.000	245.173
27 Aug. 1924	128.315	125.372	288.719	27.000	244.559
20 " 1924	128.316	125.119	291.362	27.000	247.456
12 " 1924	128.308	129.034	295.578	27.000	251.841
6 " 1924	128.309	127.106	298.825	27.000	255.244
30 Juli 1924	128.270	127.092	295.566	27.000	251.474
5 Sept. 1923	127.650	124.885	286.022	27.000	241.542
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. 1)
3 Sept. '24	43.658	77.481	10.396	114.897	22.427	17,90
27 Aug. '24	40.998	76.904	17.042	105.392	22.693	18,53
20 " '24	42.468	78.317	15.635	109.974	22.917	18,26
12 " '24	42.857	75.410	13.406	108.796	22.031	18,03
6 " '24	43.242	78.137	13.311	110.936	20.951	16,86
30 Juli '24	45.762	75.495	12.194	111.991	20.967	16,88
5 Sept. '23	49.846	70.030	14.129	110.016	22.515	18,14
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenland	Zilver	Te goed in het buitenland	Buit. gew. voorsch. ajd. Staat
4 Sept. '24	5.543.855	1.864.321	300.775	567.617	23.100.000
28 Aug. '24	5.543.801	1.864.321	300.667	567.079	22.800.000
21 " '24	5.543.763	1.864.321	300.554	567.583	22.900.000
14 " '24	5.543.744	1.864.321	300.409	567.528	22.900.000
7 " '24	5.543.589	1.864.321	300.280	567.848	23.000.000
6 Sept. '23	5.538.103	1.864.345	294.540	581.382	23.900.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Belee-ningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
5.123.896	9.058	2.695.277	40.399.150	1.907.169	15.680	
4.406.044	9.058	2.703.664	40.034.484	1.983.652	16.146	
4.393.003	9.172	2.734.007	40.250.926	1.916.790	12.988	
4.510.090	9.174	2.739.388	40.399.968	2.037.112	12.090	
5.562.869	9.183	2.800.789	40.571.700	2.158.765	12.524	
2.199.085	18.387	2.125.896	37.998.782	1.935.149	35.900	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in millioenen Goudmark
/millioenen Rentenmark/triljoenen Papiermark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. buitl. circ.bkn ¹⁾	Wissels		
				Totaal	Handelswissels ²⁾	Schatkist-papier
30 Aug. '24	536	516	77	1.861	1.861	—
23 " '24	533	507	68	1.737	1.737	—
15 " '24	522	498	59	1.826	1.826	—
7 " '24	516	491	51	1.800	1.800	—
31 Juli '24	510	484	45	1.798	1.798	—
23 " '24	509	478	39	1.798	1.798	—
31 Aug. '23	0,021 ²⁾	510	11	1.152 ²⁾	165 ²⁾	987 ²⁾
23 Juli '14	1.691	1.357	—	751	751	—

Data als boven.	Beleeningen ⁴⁾	Rentenbank-scheine in kas	Diverse activa	Circulatie	Rekg. Courant		Opgenomen bij de Rentenbank
					Partic. ⁵⁾	Rijken Staat ⁶⁾	
	60	237	921	1.392	298	264	800
	35	390	914	1.129	371	453	800
	56	344	940	1.172	335	534	800
	55	304	993	1.201	356	443	800
	62	268	973	1.211	290	453	800
	69	443	906	1.010	384	677	800
	25,261 ²⁾	—	163,159 ²⁾	663 ²⁾	384,912 ²⁾	206,165 ²⁾	—
	—	—	—	1,891	944	—	—

1) Onbelast. 2) In biljoenen. 3) Waarv. in Rentenmark: 23 Juli 979; 31 Juli 973; 7 Aug. 955; 15 Aug. 946; 23 Aug. 952; 30 Aug. 1.052.

4) Idem zelfde data: 55; 49; 43; 45; 25; 45.

5) Idem: 174; 139; 165; 164; 161; 145.

6) Idem: 314; 114; 129; 176; 200; 108.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitl. saidt	Beleening van te-goed in h. buitl.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Voor-schot aan den Staat	Circulatie
4 Sept. '24	353.992	84.653	480.000	1771.247	5.250.000	7.628.010
28 Aug. '24	353.821	84.653	480.000	1753.925	5.250.000	7.640.931
21 " '24	353.778	84.653	480.000	1698.098	5.250.000	7.625.087
12 " '24	352.783	84.653	480.000	1714.170	5.250.000	7.705.287
7 " '24	353.369	84.653	480.000	1749.414	5.250.000	7.685.195
6 Sept. '23	347.509	84.653	480.000	1330.000	7.144.739	100.452

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitl.		
20 Aug. '24	3.126.648	2.115.561	—	86.300	1.738.057
13 " '24	3.144.425	2.113.139	—	89.012	1.752.025
6 Juli '24	3.125.740	2.115.214	—	103.309	1.756.014
30 " '24	3.154.905	2.123.779	—	105.093	1.761.569
23 " '24	3.167.527	2.137.110	—	106.015	1.782.626
22 Aug. '23	3.122.764	2.150.305	—	78.612	2.225.063

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. ¹⁾	Algem. Dekking-perc. ²⁾
20 Aug. '24	285.008	2.157.648	112.009	80,1	82,5
13 " '24	284.227	2.165.502	111.867	80,2	82,5
6 " '24	295.735	2.159.656	111.493	79,8	82,5
30 Juli '24	318.336	2.164.795	111.487	80,4	83,0
23 " '24	322.362	2.144.851	111.409	80,6	83,3
22 Aug. '23	957.206	1.881.905	109.678	76,0	77,9

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
13 Aug. '24	747	17.435.715	1.617.623	17.074.366	4.553.538
6 " '24	747	17.330.085	1.595.284	16.909.751	4.523.041
30 Juli '24	747	17.252.015	1.590.684	16.820.618	4.491.956
23 " '24	747	17.158.750	1.569.101	16.724.932	4.489.661
16 " '24	748	17.122.177	1.586.387	16.743.660	4.481.539
15 Aug. '23	770	16.272.723	1.359.778	15.112.400	3.971.754

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 8 September 1924.

De Dawes-plannen hebben, na hunne aanvaarding, wel een sfeer van optimisme in verschillende kringen tot stand gebracht, doch daarnevens is een zekere angst voor de toekomst ontstaan, welke slecht te voegen is in het kader van een geleidelijke ontwikkeling tot meer normale verhoudingen. Voor een deel echter moet deze angst worden beschouwd als een symptoom, dat de economische structuur der wereld nog voor een groot deel onder de oorlogspsychose gebukt gaat. In één land als Engeland, dat toch reeds te kampen heeft gehad met concurrentie van het buitenland, worden thans stemmen vernomen, welke veel gelijken op angstkreten inzake het behoud van de nationale industrie. Er worden adressen tot de regering gericht, welke op de voordeelen wijzen, die het plan-Dawes voor Duitsland bevat. De adresseerende organisaties zien hierin een achterstelling van de belangen der Britsche nijverheid. Iets van deze angst is ook naar andere landen overgeslagen, o.a. naar Canada en naar Denemarken. Afgezwacht dient te worden, of dergelijke overwegingen ook in staat zullen blijken de inschrijving op de aanstaande internationale leening ten laste van Duitsland te beïnvloeden, hoewel hier reeds dadelijk opgemerkt dient te worden, dat toonaangevende industriele en financieele personen de aangevoerde bezwaren niet, of althans niet in gelijke mate, deelen. Het valt echter niet te ontkennen, dat de vele polemieken, vooral in de Engelse pers met betrekking tot bovenstaand onderwerp gevoerd, de geestdrift, welke aanvankelijk heeft bestaan, wel eenigermate heeft gedoofd. Ter beurze heeft dit uit den aard der zaak weerspiegeling gevonden en wel in een vrij matte en lustelooze houding. Ten deele heeft hiertoe ook de stroevende geldmarkt bijgedragen, waardoor de disconto-voet voor schatkistpromessen gedurende de afgelopen week het hoogste niveau heeft bereikt sedert de thans vigeerende disconto-voet werd vastgesteld. Doch, afgezien van de iets beperkter geldmarkt — hetgeen ook zijn oorzaak kan vinden in de voorbereidingen voor de aanstaande Deutsche herstellende — was men algemeen van opinie, dat een bepaald opgewekte markt toch niet te aanschouwen zou zijn geweest. Enkele afdeelingen hebben een uitzondering gemaakt, waartoe in de eerste plaats de groep der thee-aandeelen en die der Deutsche staatsleeningen van vóór den oorlog gerekend dienen te worden.

De stimulans voor de levendigheid in deze laatste afdeeling is van de beurs te Berlijn uitgegaan. De speculatiwoede is daar ter plaatse nog steeds niet bekoeld, ondanks de herhaalde démenti's, welke de regering publiceert, zoodra er slechts in de pers sprake is van maatregelen, welke genomen zouden worden ten aanzien van een valorisatie voor Deutsche staatsleeningen. Deze démenti's zijn echter vaak zóó vaag, dat de hausse-partij er gemakkelijk een aanbeveling voor hare opvatting — dat er n.l. in ieder geval een andere en betere regeling voor de staatsobligaties zal worden gemaakt — uit kan lezen. Het is dan ook voor de Deutsche regering een zeer moeilijke zaak. Zij is gebonden aan de strikte bepalingen der derde belasting noodverordening en wenscht overigens, vooral in het tegenwoordig stadium van ontwikkeling der internationale verhoudingen, geen aanleiding te geven tot verkeerde opvattingen in het buitenland. Aan den anderen kant echter berust de definitieve beslissing aangaande eenige wijziging in de wettelijke bepalingen niet bij de regering, doch bij het Parlement, waar de macht der rechtsche partijen de voornaamste verdedigers van een hoogere valorisatie — in de laatste tijden stellig niet geringer is geworden. Het is dan ook wel enigszins te begrijpen, dat zij, die vast overtuigd zijn van de waarschijnlijkheid van mildere bepalingen ten opzichte van de staatsschulden, de démenti's der regering eenvoudig naast zich neerleggen. Hierbij komt, dat velen ook gesteund worden door billijkheids-overwegingen met betrekking tot de gedupeerde bezitters van staatsleeningen, hoewel, indien hiermede rekening zou worden gehouden, dan toch alleen de oorspronkelijke bezitters van de eventuele voordeelen zouden moeten genieten en niet zij, die voor zeer lage koersen de betrokken fondsen ter beurze hebben gekocht. De geheele beweging gedurende de achter ons liggende week werd nog aangewakkerd door de — al of niet juiste — bewering, dat politici, welke geacht kunnen worden goed op de hoogte te zijn van de feits en gestes in de parlementaire commissie voor de valorisatie, kooporders ter beurze hebben geplaatst. Zoodra reeds opgemerkt, is de juistheid van dergelijke geruchten moeilijk te onderzoeken, doch in een tijdperk van heftige speculatie, zoodra thans aan de Deutsche beurzen bestaat, worden zij zonder veel kritiek vaak als waar aangenomen.

Door de zeer groote omzetten in staatsleeningen is de aandelenmarkt eenigszins op den achtergrond geraakt. Overigens is de stemming hier vrij opgewekt gebleven. De vermindering van het aantal faillissementen en het vooruitzicht op verdere groote buitenlandse credieten, vooral van Amerikaansche zijde — waardoor thans reeds de geldmarkt een verlichting heeft ondergaan — heeft de hoop op de toekomst levendig gehouden.

Te Parijs schijnen de betere weersomstandigheden de vacantie te hebben verlengd. Althans is ter beurze een opleving, zooals die gewoonlijk tegen den herfst valt op te merken, niet te constateren geweest. De vrij gelijkmatige houding van de wisselkoersen heeft bovendien tot deze kalme tendens bijgedragen. Intern schijnen bij de regering wel reeds groote voorbereidingen te worden getroffen voor het aanstaande budget, waarbij dan rekening wordt gehouden met de door de jongste besluiten inzake het Dawes-rapport in het leven geroepen wijzigingen. Voornamelijk geldt dit ten aanzien van de van Duitschland te ontvangen annuïteiten. Voorts is men voornemens een herziening van de wet op de „twintig procenten” ter hand te nemen. De onzekerheid echter welke ten aanzien van deze — en andere — punten nog bestaat (o.a. staat de vermeerdering der ambtenaarssalarissen nog op het regeringsprogramma) heeft er toe bijgedragen, dat geen bepaalde richting de overhand heeft kunnen verkrijgen.

Te New York is de stemming daarentegen bepaald vast geweest. De berichten uit de industrie maken melding van een geringe opleving. Vooral de staalnijverheid en, tot op zekere hoogte, ook de automobiellindustrie, werken met grooter capaciteit dan korten tijd geleden nog het geval is geweest. Hierbij komt, dat het verstrekken van credieten aan Duitschland de meening heeft doen post vatten, dat thans de rentelooze goudvoorraad geleidelijk in rentedragende voorschotten omgezet zal kunnen worden, waarbij men tegelijkertijd de hoop koestert, dat uit een herleving van Europa het Amerikaansche bedrijfsleven blijvende aansporing zal kunnen ontvangen.

Ten onzent is de *beleggingsmarkt*, na de geringe inzinking van de vorige week, opnieuw vast van toon geworden. De eischen van de maandwisseling behoorden thans weder tot het verleden, zoodat een ruimere geldmarkt de opgewekte stemming in de hand heeft kunnen werken. Ook heeft het resultaat van de jongste Nederlandsch-Indische leening een gunstigen invloed uitgeoefend.

	29 Aug.	5 Sept.	8 Sept.	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922	99 ¹⁵ / ₁₆	100 ¹ / ₂	100 ³ / ₄	+ ⁹ / ₁₆
5 % „ 1918	89 ¹ / ₈	89 ¹⁵ / ₁₆	90	+ ⁷ / ₈
4 ¹ / ₂ % „ 1916	90 ⁷ / ₁₆	90 ³ / ₄	90 ⁷ / ₈	+ ⁷ / ₁₆
4 % „ 1916	81 ³ / ₈	82 ⁷ / ₁₆	82 ¹ / ₁₆	+ ¹¹ / ₁₆
3 ¹ / ₂ % „	74 ¹ / ₂	74 ³ / ₄	74 ¹⁵ / ₁₆	+ ⁷ / ₁₆
3 % „	67 ¹ / ₄	66 ⁷ / ₈	66 ³ / ₈	— ⁵ / ₈
2 ¹ / ₂ % Cert. N. W. S.	53	53 ¹ / ₂	53 ⁹ / ₁₆	+ ⁹ / ₁₆
7 % Oost-Indië 1921	102 ¹ / ₁₆	102 ³ / ₁₆	102 ¹ / ₂	+ ³ / ₁₆
6 % „ 1919	97 ¹⁵ / ₁₆	98 ³ / ₁₆	98 ³ / ₁₆	+ ¹ / ₂
5 % „ 1915	92 ¹ / ₄	92 ¹ / ₄	93	+ ¹ / ₄
5 % Rusland 1906	5	4 ³ / ₄	4 ⁵ / ₁₆	— ¹¹ / ₁₆
4 % Rusl. bij Hope & Co.	5 ¹ / ₂	5 ¹ / ₁₆	—	— ³ / ₁₆
4 % Japan 1899	60 ¹ / ₄	60 ¹ / ₄	—	—
5 % Brazilië 1895	48 ¹ / ₁₆	48 ¹ / ₈	48 ¹ / ₈	— ⁷ / ₁₆
8 % San Paulo 1921	93 ⁷ / ₁₆	93 ⁷ / ₈	93 ⁷ / ₈	+ ⁷ / ₁₆
6 % Amsterdam 1920	100 ¹ / ₁₆	100 ¹ / ₁₆	—	—
7 % Rotterdam 1920	102 ¹ / ₁₆	102 ¹ / ₁₆	102 ⁵ / ₈	+ ⁹ / ₁₆

De aandelenmarkt is levendiger geweest dan gedurende de vorige berichtperiode nog het geval was. In iets ruimere mate heeft het publiek aan den handel deel genomen, waarbij de belangstelling vrijwel over de geheele beurs — met enkele uitzonderingen — verdeeld is geweest.

Tot de uitzonderingen heeft de *petroleummarkt* behoord. Althans voor het hoofdfonds was de interesse op geen enkelen dag zóó groot, dat er ook slechts eenigermate belangrijke koersvariatië plaats konden vinden. Alleen voor aandelen Geconsolideerde ontwikkelde zich eenige handel, hoewel ook hier de koerswijzigingen gering waren en slechts een zeer geleidelijke verbetering een hooger peil heeft kunnen veroorzaken.

Zeer ruim waren daarentegen de omzetten in *suikeraandelen*. De prijsverhoging, door de V.I.S.P. voor de suiker uit oogst 1925 toegepast, tezamen met de zeer vaste houding van de noteringen voor Cubasuiker te New York, hebben de aandacht op deze beursafdeeling gevestigd. Bovendien heeft de handel in claims der Handelsvereniging „Amsterdam” als vanzelf reeds ruime omzetten in het leven geroepen. Naast de claims en de aandelen dezer Mij. bleven ook aandelen Javasche Cultuur Mij., Koloniale Bank, enz. sterk gezocht.

Van de productenmarkten heeft voorts de *theerubriek*

de aandacht getrokken door een zeer krachtige opwaartsche beweging, welke aan het slot der berichtperiode voor een slechts lichte reactie plaats heeft moeten maken.

Rubberaandelen waren daarentegen vrij wat kalmer. De stabiele huding van de markt te Londen — welke ten onzent nog immer den toon aangeeft, ondanks het groote belang, dat de Oostersche markten voor het artikel rubber hebben verkregen — heeft de speculatie niet tot groote transacties aangemoedigd.

Van *tabaksaandelen* is voornamelijk de aandacht op aandelen Deli-Maatschappij gevallen, in verband met de declaratie van het interim-dividend. Ook de overige soorten echter waren op hooger prijzen gezocht, nu de betere verhoudingen van den internationalen handel de hoop op goede opbrengstprijzen van de in de aanstaande inschrijvingen aan de markt komende tabak weder heeft doen herleven.

Tegen het einde der berichtswEEK hebben vooral *industriële aandelen* de aandacht getrokken. Aandelen Jurgens hebben groote omzetten te aanschouwen gegeven, waarbij de koersen een krachtig stijgende richting hebben ingeslagen. Ook aandelen Philips Gloeilampfabrieken hebben hun opgaande lijn kunnen handhaven.

	29 Aug.	5 Sept.	8 Sept.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	131 ¹ / ₂	133	133 ³ / ₄	+ ² / ₄
Incasso Bank	100 ¹ / ₂	100 ¹ / ₂	100 ¹ / ₂	—
Koloniale Bank	176 ³ / ₈	183	183 ³ / ₄	+ ⁶ / ₇
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	131 ¹ / ₄	131	131 ¹ / ₂	—
Rotterd. Bankvereniging	84	84	84	—
Van Berkel's Patent	60	56 ¹ / ₂	56 ³ / ₈	— ³ / ₈
Gouda Kaarsen	13 ¹ / ₂	13 ¹ / ₄	14 ¹ / ₄	+ ³ / ₄
Holl. Draad- en Kabelfabriek	49	50	51 ⁷ / ₈	+ ² / ₇
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	59 ¹ / ₄	63	66 ¹ / ₂	+ ⁶ / ₄
„ „ pr. aand.	68	68 ¹ / ₄	69 ³ / ₄	+ ¹ / ₄
Leerdam Glasfabrieken	25 ³ / ₄	27	25 ³ / ₄	—
Philips' Gloeilampfabriek	320	339	336 ³ / ₄	+ ¹⁶ / ₄
Vereenigde Blikfabrieken	93 ¹ / ₂	95 ¹ / ₂	95 ¹ / ₂	+ 2
Vereen. Chemische Fabrieken	46	45	43 ¹ / ₂	— ² / ₈
Compania Mercantil Argent.	24 ¹ / ₂	23 ³ / ₈	24	— ¹ / ₂
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	167 ¹ / ₂	173 ¹ / ₂	176 ⁵ / ₈	+ ⁹ / ₁₆
Handelsverg. Amsterdam	506 ¹ / ₂	458 ¹ / ₂	456 ³ / ₄	— ⁴⁹ / ₄
Handelsverg. Reiss & Co.	32 ¹ / ₂	34 ¹ / ₄	34 ¹ / ₂	+ 2
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	191 ¹ / ₂	195	195 ¹ / ₂	+ 4
Linde Teves & Stokvis	87 ¹ / ₂	87 ¹ / ₂	87 ¹ / ₄	— ¹ / ₄
Redjang Lebong Mij. n. Mij.	213 ³ / ₈	207	208	— ⁵ / ₈
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	163 ¹ / ₂	168 ³ / ₈	172	+ ⁸ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	331 ¹ / ₂	334 ¹ / ₂	333 ⁷ / ₈	+ ² / ₈
Phoenix Oil	98 ³ / ₄	98 ³ / ₄	98	— ³ / ₄
Amsterdam-Rubber-Mij.	150 ¹ / ₈	150	149 ³ / ₈	— ¹ / ₈
Kendeng Lemboe	170	173 ¹ / ₂	176 ¹ / ₄	+ ⁶ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	226	228 ¹ / ₂	227	+ 1
Deli-Batavia Tabak Mij.	322	324	—	+ 2
Deli-Maatschappij	367 ¹ / ₂	385	384	+ ¹⁶ / ₂
Senembah-Maatschappij	340	349	349 ¹ / ₂	+ ⁹ / ₄

Voorts hebben *scheepvaart aandelen* de vruchten kunnen plukken van de betere vooruitzichten; waarbij de lichte stijging op de vrachtenmarkt ook een reële factor is geweest.

	29 Aug.	5 Sept.	8 Sept.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	82	88 ³ / ₄	91 ¹ / ₄	+ ⁹ / ₄
„ „ „gem.eig.	67	73 ⁷ / ₈	75	+ 8
Hollandsche Stoomboot-Mij.	26 ¹ / ₂	29 ¹ / ₂	31 ¹ / ₄	+ ⁴ / ₄
Java-China-Japan-Lijn	102 ³ / ₄	104 ³ / ₄	—	+ 2
Kon. Hollandsche Lloyd	5 ¹ / ₂	6 ⁷ / ₈	—	+ ¹ / ₈
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	78 ¹ / ₂	80 ³ / ₄	83 ¹ / ₂	+ 5
Konink. Paketvaart-Mij.	134 ¹ / ₄	135 ¹ / ₂	137 ¹ / ₄	+ 3
Maatschappij Zeevaart	79	85	86	+ ⁷ / ₄
Nederl. Scheepvaart-Unie	126	127 ¹ / ₂	128 ³ / ₈	+ ² / ₈
Nievelt Goudriaan	96	98 ¹ / ₂	102	+ ⁶ / ₄
Rotterdamsche Lloyd	128 ¹ / ₂	126 ⁷ / ₈	129 ³ / ₄	+ ¹ / ₄
Stoomv.-Mij. „Nederland”	150	152 ¹ / ₂	154 ¹ / ₄	+ ⁴ / ₄
„ „ „Noordzee”	23 ¹ / ₄	25	26 ³ / ₄	+ 3

De *Amerikaansche markt* was vast in aansluiting aan Wallstreet en in verband met den hoogerden dollarkoers.

	29 Aug.	5 Sept.	8 Sept.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	76 ³ / ₈	77 ¹ / ₂	77	+ ⁵ / ₈
Anaconda Copper	79 ¹⁵ / ₁₆	80 ¹⁵ / ₁₆	80 ³ / ₄	+ ⁵ / ₁₆
Studebaker Corp.	100 ¹ / ₈	103	103 ¹ / ₄	+ ³ / ₄
Un. States Steel Corp.	112 ³ / ₄	113 ¹ / ₂	113	+ ¹ / ₄
Atchison Topeka	109 ¹ / ₁₀	108 ¹ / ₈	108 ³ / ₈	— ¹¹ / ₁₀
Erie	29	30 ⁹ / ₁₆	30 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂

1) ex. div.

	29 Aug.	5 Sept.	8 Sept.	Rijzing of daling
Southern Pacific.....	99 $\frac{3}{4}$	99 $\frac{3}{4}$	100 $\frac{7}{8}$	+ 1 $\frac{1}{8}$
Union Pacific.....	149 $\frac{1}{4}$	149	148	- 1 $\frac{1}{4}$
Int. Merc. Marine orig. gew.	11 $\frac{1}{4}$	10 $\frac{3}{4}$	10 $\frac{15}{16}$	- $\frac{1}{16}$
" " " " pref.	40 $\frac{3}{8}$	41	41 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{1}{8}$

De geldmarkt bleef zeer ruim; prolongatie varieerde tusschen 2 pCt. en 2 $\frac{1}{2}$ pCt. en verliet de week op een notering van 2 $\frac{1}{4}$ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

8 September 1924.

De levendige stemming op de Europeesche graanmarkten, waarvan wij de vorige week melding maakten heeft in de afgelopen week aangehouden en in de meeste soorten was de omzet nog grooter. Iederen dag langer dat het natte weer duurt, is natuurlijk van het grootste belang en de afgelopen week is wederom zeer ongunstig geweest, zoodat het wel niet mogelijk geweest is tarwe droog binnen te halen. Dit geldt niet alleen voor ons land, maar eveneens voor Engeland, België een gedeelte van Frankrijk en van Duitsland. In al die landen was de kooplust groot, niet alleen voor tarwe en rogge maar ook voor voerartikelen. Duitsland stelde zich wederom aan de spits van de rogge-markt en waar Rusland niet aan de markt is, moest Noord-Amerika geheel in de behoefte voorzien. Ook ons land en België kochten dagelijks Noord-Amerikaansche rogge, zoodat het niet te verwonderen is, dat de prijzen vast en stijgend bleven, waarbij ook de hogere Dollarkoers en vastere vrachtenmarkten hun invloed deden gelden. Deze factoren beïnvloedden ook de tarwemarkt, waarvan overigens de prijzen weinig stijging vertoonden met uitzondering van bepaalde soorten witte tarwe, die speciaal voor Holland gekocht werden ter vervanging van Zeeuwsche tarwe. Doch ook Duitsland stelde in Australische tarwe belang en drie volle ladingen werden naar Rotterdam verhandeld.

De oogstberichten bleven wat Noord-Amerika betreft zeer gunstig, wat oorzaak was, dat Chicago en Winnipeg niettegenstaande de slechte oogstberichten uit Europa en eveneens minder goede vooruitzichten uit Argentinië weinig neiging tot stijgen vertoonden. Het oogsten van de zomertarwe wordt in de Staten onder gunstige omstandigheden voortgezet en het is reeds zoover gevorderd, dat het grootste gedeelte van den oogst als veilig kan beschouwd worden. De cijfers der opbrengst worden dan ook alweer hooger gesteld. Dit laatste geldt ook voor Canada en sommige optimisten beginnen reeds over een opbrengst van bijna 400 miljoen bushels te spreken, tegen verleden jaar circa 450 miljoen, maar dergelijke cijfers vinden hun tegenpraak in een officieel rapport van 4 Sept., dat weliswaar wijst op een goede verbetering van den oogst, vooral in Saskatchewan, maar dat, ofschoon ook in Alberta de oogst vooruit gegaan is, de opbrengst in die provincie alleen op

circa 100 miljoen bushels minder schat dan verleden jaar. Toch beschikt het Noord-Amerikaansche Continent over een ruim surplus aan tarwe, zij het dan ook minder dan een jaar geleden. Bij het opmaken van de balans voor de wereldvoorziening heeft men een ruimen oogst in Argentinië aangenomen om de rekening sluitend te kunnen maken, maar berichten over droogte geven maar al te zeer aan, dat men daarop voorloopig nog niet mag rekenen. Door spoedig invallende regen kan nog veel gered worden, maar een feit is, dat op dit oogenblik de toestand niet rooskleurig is. Dit, gepaard aan de nog verminderde vooruitzichten in Europa, heft het voordeel van meer tarwe in Noord-Amerika waarschijnlijk geheel op en de verdere ontwikkeling der feiten zou nog wel eens een herziening der cijfers kunnen geven, die op een tekort zou wijzen. Gelukkig dat in Australië alles naar wensch gaat en dat daar een zeer groote oogst voorspeld wordt. Van de niet-Europeesche landen schijnt het er in Manchurië allesbehalve goed voor te staan, zoodat dat land zoowel als China waarschijnlijk weer heel wat tarwe zal opnemen, in concurrentie met Europa. De berichten uit Rusland blijven vaag, doch per saldo nog steeds ongunstig. In het geheele Zuiden, het eigenlijke graanland, schijnt de oogst slecht te zijn, in vele streken kan men van een misoogst spreken. In Siberië moet de oogst goed zijn; mogelijk is het, dat er uit het Noorden nog eenige export komt, maar op het oogenblik biedt Rusland geen graan aan.

Duitsland heeft een exportverbod voor graan uitgevaardigd, wat wel weinig invloed zal hebben, daar zooals reeds hierboven vermeld, Duitsland toch reeds als importeur van alle graansoorten optrad, zoodat van export vanzelf reeds niet meer sprake was.

De maismarkt heeft zich geheel langs de lijnen, als in ons vorig overzicht aangegeven, ontwikkeld. Wederom was er een levendige vraag voor ladingen Platamais en de omzet was groot, ofschoon minder dan in de vorige week. Door een afnemen der verschepingen verminderde het groote premie voor late verscheping. Een aantal stoomende ladingen werden van de markt genomen, doch verschillende werden door den nieuwen eigenaar wederom geoffereerd tot hooger prijs. Meer dan ooit viert de speculatie in de Londensche markt hoogtij en de omzetten geven weinig kijk op de eigenlijke vraag van de consumtie. Toch is die vraag goed in bijna alle landen, zoodat het nog steeds de vraag is, of Laplata alleen daaraan zal kunnen voldoen. Bovendien gaat Noord-Amerika voort Platamais te importeerden, zij het nog steeds op bescheiden schaal, maar met de zeer slechte vooruitzichten voor den nieuwen oogst, is het wel waarschijnlijk, dat deze vraag zal voortduren. Nu de prijzen zoo hoog gestegen zijn, komt er af en toe weer eens een offerte van Donaumais, maar de vraagprijzen zijn nog van dien aard, dat afdoeningen niet of uiterst moeilijk tot stand komen. Over den nieuwen oogst hebben ons weinig berichten bereikt.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Haver Sept.	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Lijnzaad Sept.
6 Spt.'24	122 $\frac{1}{8}$	117 $\frac{7}{8}$	48 $\frac{1}{8}$	14,80 ¹⁾	10,50 ¹⁾	22,75 ¹⁾
30 Aug.'24	123 $\frac{1}{4}$	118	48 $\frac{5}{8}$	14,90 ²⁾	10,18 ²⁾	23,22 ²⁾
6 Spt.'23	101 $\frac{5}{8}$	85	37 $\frac{3}{8}$	11,55	9,—	22,50
6 Spt.'22	99 $\frac{3}{4}$	61 $\frac{1}{2}$	33 $\frac{1}{8}$	11,35	8,10 ¹⁾	19,05
6 Spt.'21	126 $\frac{3}{8}$	53 $\frac{1}{8}$	35 $\frac{3}{8}$	18,— ¹⁾	9,25 ¹⁾	22,90 ¹⁾
20 Juli '14	82	56 $\frac{1}{8}$	36 $\frac{1}{4}$	9,40	5,38	13,70

1) Per October. 2) Per 29 Aug.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	8 Sept. 1924	1 Sept. 1924	10 Sept. 1923
Tarwe*	14,50	14,75	12,25
Rogge (No. 2 Western) ..	13,—	12,—	9,25
Maïs (La Plata)	226,—	221,—	194,—
Gerst (48 lb. malting) ...	295,—	270,—	171,—
Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	15 $\frac{1}{2}$ ⁵⁾	13,— ⁵⁾	10,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	14,60	14,20	11,40
Lijnzaad (La Plata) ³⁾	455,—	457,—	432,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVORDEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	31 Aug./6 Sept. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	31 Aug./6 Sept. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	31.090	673.785	508.123	—	20.573	31.086	694.358	539.209
Rogge	2.264	327.160	300.639	—	3.775	485	330.935	301.124
Boekweit	—	13.558	11.645	—	—	—	13.558	11.645
Maïs	9.335	512.068	407.589	4.807	84.370	53.464	596.438	461.053
Gerst	1.360	206.942	151.705	—	28.606	9.227	235.548	160.932
Haver	1.566	120.053	51.633	—	305	533	120.358	52.166
Lijnzaad	2.414	171.421	99.386	1.508	53.302	49.856	224.723	149.242
Lijnkoek	2.542	148.314	148.801	—	700	—	149.014	148.801
Tarwemeel	2.399	154.857	64.328	—	17.715	4.509	172.572	68.837
Andere meelsoorten	520	5.197	1.444	—	—	—	5.197	1.444

Voor gerst was de vraag wederom zeer levendig. De Staten en Canada zijn ook voor dit artikel de groote leveranciers, nu Rusland en tijdelijk ook de Donau zich hebben teruggetrokken. De prijzen liepen nog aanmerkelijk hooger en het aanbod van spoedig leverbare gerst was zoo gering, dat vooral in ons land daarvoor zeer hooge prijzen betaald werden.

Haver was eveneens zeer vast, met levendige zaken in de meest Europeesche landen, vooral tengevolge van het slechte weder, waarvan hier zoowel als in Engeland en Duitschland de haver oogst meer nog dan andere oogsten te lijden heeft. Disponibele haver was in ons land sterk gevraagd en daar het aanbod klein was gingen de prijzen scherp op.

Lijnzaad. De berichten uit Argentinië zijn zeer verontrustend en niettegenstaande een daling in Duluth bleef de stemming in Europa vrij vast. Amerika koopt nu niet meer in Argentinië, daar de eigen oogst nu aan de markt begint te komen. Ofschoon er goede vraag voor het eerst aankomende lijnzaad is, toonen de prijzen zoowel in Duluth als in Winnipeg een neiging tot dalen, wat natuurlijk ook Argentinië beïnvloedt. Voor lijnkoeken blijft de vraag goed en ook door hogere vrachten en wisselkoers stegen de prijzen.

SUIKER.

Gedurende de afgelopen week bleef de vraag naar suiker voor spoedige levering aanhouden, zoodat de prijzen op alle markten verder konden aantrekken.

In Amerika liepen de prijzen voor Spot Centrifugals zoowel als op de termijnmarkt, welke de afgelopen week op dezelfde noteringen openden als aan het slot der voorgaande week, dan ook op, hetgeen uit ondervolgende cijfers blijkt.

Spot Centr.	September	December	Januari	Maart
5.65	3.78	3.78	3.56	3.36
5.78	4.02	3.94	3.62	3.40

In Cubasuiker kwamen flinke transacties tot stand tot prijzen oplopende tot 4½, $\text{\$c. c. \& fr.}$ New York.

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 47.000 tons, de versmeltingen 57.000 tons (tegen 36.000 tons verleden jaar) en de voorraden 104.000 tons.

De Cuba statistiek is als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 30 Aug. '24.	20.187	10.176	13.181
Tot. sedert 1 Dec. '23-30 Aug. '24	3.635.707	3.339.194	3.685.463
Werkende fabrieken	1	1	4
Weekexport 30 Aug. '24.	62.372	25.923	55.365
Tot. sedert 1 Jan. '24-30 Aug. '24	3.203.584	2.909.612	3.261.542
Totale voorraad op 30 Aug. '24	432.123	429.588	460.987

De laatste fabriek is thans afgemalen en de oogst van dit jaar bedraagt 4.067.000 tons tegen 3.603.000 tons verleden jaar. Dit is dus de grootste oogst geweest, die Cuba ooit heeft opgebracht.

In Engeland verhoogden Raffinadeurs deze week hunne prijzen met 6d voor alle posities.

Op Java is de stemming vast. Nadat disponibele witte suiker tot f 14 was afgedaan vermeerderde de kooplust, zoodat prijzen ongeveer f 1.— per picol konden oplopen. De Producenten Vereeniging verhoogde hare laatste raming van ditjarige restanten en verkocht dit surplus tot f 14% voor Superieur. Ook uit oogst 1925 verkochten Producenten belangrijke kwantiteiten tot f 12½ en f 12¼ voor Superieur.

Ook hier te lande konden prijzen aanmerkelijk verbeteren wegens de meerdere kooplust door handel en speculatie vooral voor de eerste maanden betoond.

De markt sloot vast op de volgende noteringen October f 26.—; November f 24.—; December f 23½; Mei f 23¼ en Augustus f 22¼. De omzet bedroeg deze week 7.000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Sept./Oct.	Cuba's 96 pCt. c.i.f. September	
		Sh.	Sh.	Sh.	$\text{\$ cts.}$
5 Sept. '24	f 23½	45/6	21/-	21/-	5,78
29 Aug. '24	f 23¼	45/-	20/6	19/6	5,65
5 Sept. '23	—	58/3	22/-	32/- nom.	6,28
5 Sept. '22	f 21½	57/9	19/7½	23/6	5,24
4 Juli '14	f 11½	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 27 Augustus 1924.

Het Amerikaansche Bureau-bericht, dat een oogstconditie van 64,9 op 16 dezer aangaf, was zooals men trouwens wel verwacht had wat gunstiger. Hoewel het een vermindering van 2,5 sedert het vorig bericht van den 1sten Augustus aantoonde, is een opbrengst van 153,3 lbs. per acre 12,2 lbs. per baal beter dan de voorspelling van midden Juli, zoodat men door deze verbetering den oogst thans op 12.956.000 balen schat exclusief linters.

Het bericht werd gepubliceerd, nadat New York Zaterdag gesloten was, terwijl Liverpool de daaropvolgende Maandag „spot” 64 punten en futures van 104 tot 74 lager noteerde. In sommige bladen maakt men hiervan veel ophef en enkele voorspellen zelfs „katoenprijzen van 1/-” en betere vooruitzichten voor Spinners, doch er kan in de eerstkomende weken nog veel met den oogst gebeuren. Verkoopen zijn wat beter geweest, terwijl deze gedurende de afgelopen week voor een vierde uit Peruvians bestaan hebben. Egyptische katoen fluctueert evenals Amerikaansche, doch in mindere mate. Men zegt, dat goede Sakel grades in het komend seizoen moeilijk te krijgen zullen zijn.

In Amerikaansche garens werden in het laatste gedeelte der vorige week voordat het Bureau-rapport gepubliceerd werd goede zaken gedaan. De nieuwe methode om tweemaal per maand den oogststand te rapporteren, staat de markt niet toe om vóór het volgend rapport tot rust te komen. Verkoopen hebben in alle soorten plaats gehad, zoowel enkel als getwijnd en er zijn voor binnenlandsch gebruik verscheidene duizenden bundels getwijnde garens verkocht. De vraag is deze week gering, daar de daling van katoenprijzen koopers afschrikt, zoodat er slechts hier en daar een partijtje voor direct verbruik verkocht is. De meeste voorraden zijn opgeruimd en daar men in September in het Oldhamdistrict slechts negen dagen werkt, bestaat er wel kans, dat Spinners hun positie eenigszins zullen kunnen verbeteren. Naar Egyptische garens bestaat weinig belangstelling en er wordt niet veel verkocht.

De doekmarkt is kalm en er gaat niet veel om. Het is een feit, dat hoewel iedereen overtuigd is, dat een lagere prijsbasis meer zaken ten gevolge zal hebben, de daling in katoenprijzen nog niet het verlangde effect op de markt heeft gehad. Fabrikanten en vooral Spinners doen hun uiterste best om het verlies door de goedkoopere katoenprijzen veroorzaakt zoo klein mogelijk te houden, wat niet te verwonderen is, daar Lancashire een moeilijken tijd heeft meegemaakt. Het blijft nu maar de vraag, of wij werkelijk een grooten Amerikaanschen oogst zullen krijgen, of dat de huidige daling in katoenprijzen wat voorbarig is geweest. Van Indië en de Oostersche markten bestaat een goede vraag, terwijl op andere markten koopers orders hebben teruggehouden in de hoop op lagere prijzen. Over het algemeen is men echter optimistisch gestemd en verwacht men, dat binnenkort een vaste prijsbasis bereikt zal worden, waarop normale zaken mogelijk zullen zijn.

Manchester, d.d. 3 September 1924.

Prijzen van Amerikaansche katoen hebben zich binnen nauwere grenzen bewogen en zijn deze week slechts weinig veranderd. Spinners klagen, dat prijzen de positie niet correct weergeven, daar de „points on” voor goede stapelkatoen verhoogd zijn. In New York was de markt Maandag voor Labour Day gesloten en in het Oldham District deze geheele week tengevolge van de vacantie. Verkoopen zijn vrij goed geweest en het is merkwaardig, dat de grootste verkoopen ongeveer gelijkelijk tusschen Amerikaansche en Peru katoen verdeeld zijn. Egyptische katoenprijzen zijn ook vrij vast en de schatting van den oogst is bijna 7¼ miljoen cantars; de laatste berichten zijn echter niet zoo gunstig.

Amerikaansche garens zijn vaster in prijs en er bestaat een goede vraag voor vlugge levering. Voor de lagere nummers bestaat niet veel belangstelling, doch medium weft is goed gevraagd, terwijl de afwezigheid van voorraden Spinners in hun pogingen om prijzen op te houden steunt. Enkele Spinners rapporteeren een goede vraag, terwijl anderen weinig verkoopen. In getwijnde garens gaat weinig om. Egyptische garens, zoowel enkel als getwijnd, worden slechts weinig verkocht. Voor de binnenlandsche markt was een goede belangstelling naar Poplin twofold, doch over het algemeen waren bidingen te laag, zoodat er tenslotte slechts enkele posten zijn afgesloten. De exportvraag is slechts gering en door de vacantie is de markt rustig.

De doekmarkt is bijzonder kalm en het verschil tusschen kooper's bidingen en vraagprijzen van fabrikanten is nog grooter geworden. Niettegenstaande de daling van katoenprijzen

zen, zijn doekprijzen eerder vaster geworden, voornamelijk tengevolge van het gebrek aan garens en de vacantie in vele Spindistricten. Spinners vragen een premie voor spoedige levering en door de shorttime hebben zij de controle der markt in handen. Ook fabrikanten, gesteund door de vaste houding van Spinners, zijn niet meer geneigd prijzen te verlagen en het is moeilijk concessies te verkrijgen. De markt is gezond en van Indië komen vrij veel aanvragen binnen, doch de limites vandaar zijn te laag. China is op het oogenblik uit de markt en politieke berichten vandaar blijft men met belangstelling tegemoet zien. Singapore en de andere markten zenden wel aanvragen, doch over het algemeen is er deze week niet veel geboekt.

27 Aug. 3 Sept. Oost. koersen. 26 Aug. 2 Sept.
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië 1/5 1/5 1/5 1/5
 F.G.F. Sakellaridis 25,25 24,90 T.T. op Hongkong 2/4 2/4 2/4 2/4
 G.F. No. 1 Oomra 10,15 9,90 T.T. op Shanghai 3/3 3/3 3/3 3/3

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	5 Sept. 1924	29 Aug. 1924	22 Aug. 1924	5 Sept. 1923	5 Sept. 1922
New York voor Middling ...	25,70 c	27,15 c	27,80 c	26,80 c	21,35
New Orleans voor Middling	23,72 c	24,82 c	26,93 c	25,— c	21,—
Liverpool voor Fy Middl. ...	15,16 d	15,76 d	16,08 d	15,43 d*	13,44*

*) Voor ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 29 Aug. '24	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	212	292	205
Atlant. Havens	47	43	61
Uitvoer naar Gr. Brittannië	79	155	115
" " 't Vasteland	3	4	36
" " Japan			

Voorraden.
 (In duizendtallen balen).

	29 Aug. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	267	256	374
Binnenland	177	328	347
New York	65	15	73
New Orleans	37	41	43
Liverpool	125	81	367

KOFFIE.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 September 1924 in duizenden balen.

	1924	1923	1922	1921	1920
Voorraad in Europa..	1.421	1.637	2.452	1.737	2.202
Stoomend (Brazilië ..	878	792	657	839	475
n. Europa (Oost-Indië.	46	20	17	18	—
	2.345	2.449	3.126	2.594	2.677
Voorraad Ver. Staten	991	771	901	1.680	1.936
Stoomend naar Brazilië ...	203	616	381	194	625
Ver. Staten	3.539	3.836	4.408	4.468	5.238
Voorraad in Rio	307	810	1.805	1.475	348
" " Santos..	1.418	1.189	2.576	3.083	1.922
" " Bahia ..	23	17	12	37	18
Totaal	5.287	5.852	8.801	9.063	7.526
Op 1 Augustus.....	4.378	5.550	8.614	9.192	6.729
Op 1 Juli	5.071	5.340	8.639	8.700	6.750

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
6 Sept. 1924	352.000	34.200	1.469.000	39.000	5 3/8
30 Aug. 1924	302.000	33.375	1.427.000	38.000	5 11/32
23 " 1924	326.000	32.350	1.307.000	36.000	5 7/16
6 Sept. 1923	738.000	19.700	978.000	21.800	5 9/32

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli
6 Sept. 1924....	108.000	988.000	272.000	1.439.000
6 Sept. 1923....	82.000	762.000	212.000	1.796.000

NEDERLANDSCH-INDISCHE THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)

(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 31 Juli 1924	84.622
Sedert aangevoerd.....	21.206
	105.828
Sedert afgeleverd.....	22.551
Voorraad heden (Entrepôt en Consumtie)	83.277
Waarvan in de eerste hand.....	28.549
Amsterdam, 30 Augustus 1924.	

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Augustus 1924.

Importeurs:	Voorr. 1 Jan. 1924	Aanv. tot 31 Aug. 1924	Verk. tot 31 Aug.	Voorr. op 31 Aug.	
					(in pakken).
Burma Handel-Mij.	—	1271	1271	—	
H. G. Th. Crone.....	—	2688	2642	46	
Edgar & Co.....	—	438	438	—	
Van Eeghen & Co.....	—	3808	3796	12	
N.V. Handel en Cultuur Mij. v/h. Smidt & Amesz q.q. Edgar & Co's Handel Mij. Soerabaja	115	1550	1665	—	
Hand. Verg. v/h. Reiss & Co.	—	908	908	—	
Jacobson v. d. Berg & Co...	—	3274	3274	—	
Koning, Teves & Co.	—	856	856	—	
Landb. Mij. „Geboegan” ...	—	171	171	—	
Maintz Productenhandel..	—	1386	1186	200	
Mirandolle, Voûte & Co... 311	7459	7289	481		
Wm. H. Müller & Co.	—	1846	1171	675	
Ned. Kolon. Handelsveren.	—	1946	1946	—	
Weise & Co.....	33	2180	618	1595	
Order.....	—	7600	7600	—	
		459	37381	34831	3009

COPRA.

De markt was gedurende het grootste gedeelte van de afgelopen week zeer gedrukt. Tegen het einde was er echter weer meer vraag, zoowel voor Augustus afading als voor latere termijnen.

De noteeringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s.	Augustus	afading	f. 35 1/4
" " "	September	"	" 35
" " "	October	"	" 34 1/8
" " "	November	"	" 34 1/8
8 September 1924.			

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- tytisch	Tin	Lood	Zink
8 Sept. 1924..	65.5/-	68.-/-	253.12/6	33.5/-	33.2/6
1 " 1924..	64.-/-	68.10/-	258.7/6	33.5/-	33.5/-
25 Aug. 1924..	63.5/-	68.-/-	254.7/6	33.-/-	32.15/-
18 " 1924..	63.15/-	68.10/-	255.17/6	33.2/6	32.15/-
10 Sept. 1923..	63.17/6	69.10/-	199.2/6	25.12/6	33.12/6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen /R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol kanaal	Rotter- dam	Eng- land
1-6 Sept. 1924	—	13/6 a	14 s	3/1 1/2	24/-	24/-
25-30 Aug. 1924	—	13/- a	—	—	24/-	24/-
3-8 Sept. 1923	—	15/3 a	2.15 1	—	20/7 1/2	20/7 1/2
4-9 Sept. 1922	—	—	10 1/2 a	2/6	20/4	20/4
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

1) Am. cents per 100 lbs. 2) Per ton d.w. 3) per ton kolen.

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
1-6 Sept. '24	5/-	8/6	10/9	11/3	3/9	5/6
25-30 Aug. '24	4/10	8/6	10/6	11/4½	4/-	5/6
3-8 Sept. '23	6/1	9/2	9/6	14/4	5/4	7/-
4-9 Sept. '22	7/-	11/5	13/9	17/-	5/6	7/9
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
1-6 September 1924..	26/-	29/-	30/6	—
25-30 Augustus 1924..	24/2	26/-	29/-	—
3-8 September 1923..	22/6	32/6	35/-	32/-
4-9 September 1922...	19/6	26/-	30/-	30/-
Juli 1914...	14/6	16/3	25/-	22/3

¹Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

RIJNVAART.

Week van 31 Augustus t/m. 6 September 1924.

De aanvoeren waren tamelijk en bestonden hoofdzakelijk uit graan en erts.

De scheepsruimte bleef schaarsch, doordat de schepen, welke hier niet direct emplooi konden vinden, leeg naar de Ruhr sleepten om aldaar kolen te laden.

Ertsvrachten naar de Ruhrhavens bedroegen gemiddeld f 0,65 met ¼ en f 0,75 met ½ lostijd.

De daghuur bedroeg 3 cts. per ton.
De waterstand bleef gunstig.
Het sieeploon varieerde tusschen het 60 en 75 cts tarief.

**INKLARINGEN.
DELFIJZIJL.**

Landen van herkomst	Aug. 1924		Aug. 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. Havens	—	—	2	4.495
Groot-Brittannië	2	1.569	6	6.866
Duitschland	10	2.195	13	2.246
Zweden	5	1.537	3	301
Denemarken ...	1	267	—	—
Rusland-Oostz.h.	2	1.059	—	—
Finland	3	1.155	7	2.814
Rusl.-Witte Zee	1	1.610	1	2.151
Frankrijk	—	—	2	8.710
Litthauen	3	603	3	1.137
Chili	1	2.081	—	—
Totaal	28	12.076	37	28.720
Nationaliteit				
Nederlandsche..	12	6.438	21	19.851
Britsche	1	267	2	557
Duitsche	14	3.761	11	2.744
Noorsche	1	1.610	—	—
Belgische	—	—	2	1.869
Fransche	—	—	1	3.699
Totaal	28	12.076	37	28.720

(A. van Dijk.)

GRANIVER TEGELS ^{v/d}
GLASFABRIEK "LEERDAM"
VOOR EEN AESTHETISCHE EN
HYGIËNISCHE WAND & VLOER
BEKLEEDING
VAN VESTIBULES, HALLEN, GANGEN, BADKAMERS, ENZ. ENZ.

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20-22, AMSTERDAM.

Kapitaal f 5.000.000,— Reserfonds f 592.000,—

Rentevergoeding voor gelden à deposito:

direct opvorderbaar 1 %
met 10 dagen opzegging 1½ %

Voor andere termijnen op nader overeen te komen voorwaarden.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARGEVING VOLGENS REGLEMENT.

SAFE-DEPOSIT-INRICHTING.

GEOPEND: op Werkdagen van 8½ v.m. tot 4½ uur n.m.

op Zaterdagen en Beursvacantiedagen van 8½ v.m. tot 12 uur.

Loketten van f 2,50 per maand — f 10,— per jaar — en hooger te huur voor bij de Directie bekende of geïntroduceerde personen.

THE
**FIRST NATIONAL BANK
OF BOSTON**

BOSTON, MASS., U.S.A.
70 Federal Street
BUENOS AYRES: HAVANA:
501 Bartolome Mitre Pedro Gomez Mena Bldg.

Incasso's en credieten in alle deelen
der Vereenigde Staten voor buiten-
landsche banken.

Special Representative:
24, OLD BROAD STREET, LONDON

INSTITUUT VOOR
ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

**Bedrijfsleven en de strijd tegen de
Armoede in Nederland**

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,— Gebonden f 4,75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den f 2,50 ingenaaid prijs van f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hooghweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque- en girorekening No. 8408, Rotterdam.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALONGAN,
PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
SWATOW, TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 55.000.000,—

Reserven f 20.000.000,—